

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

**(10 / 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)**

DİYARBAKIR ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTI TUTANAKLARI

19 Ekim 2021 Salı

Diyarbakır Valiliği

Diyarbakır Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

ŞÖNİM Basın Açıklaması

Diyarbakır Anneleri

19 Ekim 2021 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.30

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)
BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)
SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)
KÂTİP: Esin KARA (Konya)
(Diyarbakır Valiliği)

DİYARBAKIR VALİSİ MÜNİR KARALOĞLU – Hoş geldiniz, şeref verdiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk Kıymetli Valim. Nasılsınız, iyi misiniz?

DİYARBAKIR VALİSİ MÜNİR KARALOĞLU – Akşam kaçta ulaştınız?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – On bire yakındı.

DİYARBAKIR VALİSİ MÜNİR KARALOĞLU – Antep’ten geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Antep’ten geldik. Davut Valimin, Fatma Başkanının, sağ olsunlar, çok güzel ev sahiplikleriyle kadınlarımıza neler yaptıklarını, onları gördük, dinledik, baktık ve arkasından da orada kalalım istediler ama yola gidip sabah Diyarbakır’da, burada olalım istedik. Saha ziyaretlerimize, bu vesileyle, başlamış olduk.

DİYARBAKIR VALİSİ MÜNİR KARALOĞLU – İlk Antep miydi?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, ilk Ankara’yla, başkentle başladık, Ankara’da saha ziyareti yaptık, tahkikatlar yaptık. Arkasından, önce kolluk kuvvetleri üzerinden tahkikatlarımızı yaptık kadın şiddete maruz kaldığında nerelere başvurmalı, nasıl başvurmalı, hangi yollar ve usuller var, bu konularda. Arkasından, Ankara’da kolluk kuvvetlerini, kolluk kuvvetleri sonrası rapor için hastaneyi, sonra adliyeyi, adli makamlardaki süreci, adli görüşme odalarını, mağdur izleme bürolarını ve sonrasında da mahkeme süreci sonunda cezaevlerini... Orada 2 kadın mahkûmla, 2 erkek mahkûmla görüştük.

Sonra İstanbul... İstanbul’da yine ŞÖNİM, konukevlerimiz dâhil olmak üzere yerel yönetimler ve İçişleri Bakanlığımızın, Kaymaklığımızın, Valiliğimizin yapmış olduğu çalışmaları yerinde gördük.

Dün itibarıyla Antep’teydik. Antep’te yerel yönetimlerin kadına yönelik; kadının güçlenmesi, istihdamı ve şiddetin ortadan kaldırılabilmesi, sonunda da mağdur ve faillerin rehabilitasyonu için neler yaptıklarını gördük.

Bugün Diyarbakır’dayız. Bizim için çok önemli bir şehrimizdeyiz; sahabeler şehri Diyarbakır’ımızda olmaktan biz çok büyük mutluluk ve memnuniyet duyuyoruz. Bütün Komisyon üyelerimizle, milletvekili arkadaşlarımızla birlikte Valimizi ziyaret ederken Diyarbakır’ın bölgemizin parlayan yıldızı olduğunu görüyoruz. Her anlamda artık yatırımların, istihdamın, sosyoekonomik göstergelerin yükselişe geçtiği, terörün bitme noktasına getirildiği ve evlatlarımızın dağa götürülmediği, şiddete maruz kalmadığı bir Diyarbakır görüyoruz. Ben, bu vesileyle, görev yapan bütün Valilerimize, milletvekili arkadaşlarımıza ve emekleri olan bütün Kabine üyelerimize, İçişleri Bakanımıza, Millî Savunma Bakanımıza, Sağlık Bakanımıza, Çalışma Bakanımıza, Çevre Bakanımıza... Sur’u yeniden yaptık. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Diyarbakır yeniden inşa edildi ve bunu da defaatle Diyarbakır’a geldiğimizde yerinde müşahede ettik.

Diyarbakır’da özellikle kadına yönelik şiddetle ilgili bugüne kadar neler yapıldığını görmek istiyoruz. ŞÖNİM’ler başta olmak üzere konukevlerimizi ziyaret edeceğiz. Aynı zamanda, bu ziyaretlerimizle birlikte, şiddetin en büyüğüne maruz kalan annelerimizin var olduğu Diyarbakır Annelerini ziyaret edeceğiz. Diyarbakır Annelerimizin evlatları bizim evlatlarımız, o anneler bizim annelerimiz. Bu süreci yaşayan ve başlatan annelerimiz başta olmak üzere her birisinin ben ellerinden öpüyorum, çok kıymetli bir duruş sergiliyorlar. Bu konuda destek veren, burayı ziyarete gelen Cumhurbaşkanımıza, Emine Hanım’a, bütün bakanlarımıza, sivil toplum örgütlerimize ve şiddeti yerinde gören, çözüm için annelerimize destek olan bütün siyasi partilere teşekkür ediyorum. Ama bunun yanı sıra, Diyarbakır’a gelip, her yeri görüp, her konu hakkında fikir beyan edip Diyarbakır Annelerimizi görmeden gidenlerin olduğunu da biliyoruz. Ben Kıymetli Milletvekilim Oya Eronat’a ve bütün Diyarbakır milletvekillerimize göstermiş oldukları hassasiyet için de çok teşekkür ediyorum.

Diyarbakır Annelerimizle ilgili olarak, şu anda, toplam 277 evladımızın kaçırıldığını biliyoruz ve şu anda, 239’unun kaçırılıp 15 yaşından küçük çocuklarımızın kandırılarak, kaçırılarak dağa götürüldüğünü biliyoruz. 12 kız çocuğumuz, 26 erkek evladımız 15 yaşın altında. Kadına yönelik şiddeti araştırırken 12 yaşındaki, 13 yaşındaki, 14 yaşındaki küçük kız çocuklarının dağa götürülerek, kaçırılarak, kandırılarak şiddete maruz kalmasını çok ciddi manada Türkiye gündemine taşımamız gerektiğini düşünüyorum. Dağa götürülen, tecavüz edilen, kaçırılan, şiddete maruz kalan kız çocuklarımızın, kadınlarımızın yüreklerindeki acıları bir kez daha paylaşmak adına Diyarbakır’da annelerimizi ziyaret edeceğiz. Diyarbakır Annelerimizle birlikte Diyarbakır’daki diğer kadına yönelik şiddetle ilgili diğer mercileri, uygulama alanlarındaki ŞÖNİM’i, konukevlerini de ziyaret edip saha ziyaretlerimizi Diyarbakır’da sonlandıracağız inşallah Kıymetli Valim.

Ben bir kez daha, bugüne kadar 18 yaşından küçük 27’si kız ve 66’sı erkek çocuğumuz olmak üzere -18 yaşın altında- 93 evladımızın dağa kaçırıldığını, kandırılarak götürüldüğünü ve maalesef acılarını da aileleriyle birlikte milletimizin çektiğini ifade etmek isterim. Ben özellikle nöbet tutan annelerden evlatlarına kavuşanlara da bir kez daha gözleri aydın olsun diyorum. Bütün annelerimizin inşallah gözü aydın olur; evlatlarımız yuvalarına, annelerine, ailelerine kavuşur diyorum.

Münir Karaloğlu Valim Diyarbakır’a ve ülkeme çok farklı şehirlerde hizmet etti; Van’da, Antalya’da, Kocaeli’de çok farklı güzellikler yaşattı; bu vesileyle, Kıymetli Valime hizmetleri için çok teşekkür ediyorum.

DİYARBAKIR VALİSİ MÜNİR KARALOĞLU – Çok teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Bu çalışmanız Türkiye’nin ve dünyanın kanayan yarası aslında kadına karşı şiddet sadece Türkiye’nin meselesi de değil. Biz belki yeni yeni çok konuşuyoruz ama dünyanın da sürekli gündeminde olan bir konu. İnşallah sizin bu çalışmanız kanayan bu yaramızı sonlandırma konusunda faydalı olur.

Diyarbakır’da kadına karşı şiddet belki diğer illerden biraz daha farklı. Sizin de bahsettiğiniz gibi, en büyük şiddet bir anneyi çocuğundan zorla ayırmaktır, ondan daha büyük şiddet yoktur aslında; Diyarbakır’daki ve bölgedeki anneler maalesef yıllardır buna maruz kalıyorlar ama devletimiz, son beş yılda özellikle terörle mücadelesini farklı bir mecraya taşıyarak... Şu anda örgüte katılım yok denecek noktaya geldiyse bu, tabii, güvenlik güçlerimizin, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere devletimizin verdiği çok büyük bir mücadelenin ve fedakârlığın sonucu. Kadına karşı şiddeti konuşanlar Türkiye’de bunu çok konuşmazlar, en büyük şey de bu aslında. Bu, sizin verdiğiniz rakamlar çadırda oturan ailelerin rakamları; onun dışına çıktığınızda 15 yaşın, 18 yaşın altında binlerce çocuk bugüne kadar, son kırk yıldır kandırılarak bu fitneciler tarafından dağa götürüldü, hayatları karartıldı, annelerinin yürekleri yaralandı. İnşallah şiddetin her türü son bulsun diye temenni ediyoruz.

Diyarbakır’da hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın hem Büyükşehir Belediyemizin hem ilçe belediyelerimizin çok önemli çalışmaları var; Diyarbakır’da göreceksiniz. Kadınlarımıza istihdam yaratma, onları güçlendirme, eğitilmeleri noktasında, şiddetin önlenmesi noktasında çok önemli çalışmalar, saha çalışmaları da yaptık, görmüş olacaksınız. Ama tabii, olay bir eğitim meselesi aslında. Ta ana sınıfından başlayıp ailelerde eğitim meselesini, bu işi çözebilmek için, ilgilendiğimiz noktada, devletin her kurumu -sadece Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı değil, İçişleri Bakanlığından Çalışma Bakanlığına kadar her bakanlık- aslında üzerine düşeni yapmaya gayret ediyor ama bir taraftan sorunlar da maalesef devam ediyor. İnşallah sizin bu çalışmanız, sorunun çözümü noktasında yeni önerilere yeni kapılar aralar diye temenni ediyoruz.

Başarılar diliyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederiz Kıymetli Valim. İnşallah şiddetin tamamen sıfırlandığı bir dünya ve Türkiye temenni ediyoruz.

DİYARBAKIR VALİSİ MÜNİR KARALOĞLU – İnşallah.

Kapanma Saati: 10.41

19 Ekim 2021 Salı

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.25

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

(Diyarbakır Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü)

SUNUCU – Sayın milletvekillerim, Sayın Vali Yardımcım, değerli protokol üyeleri, kıymetli misafirlerimiz, basınımızın değerli mensupları; ilimizde meydana gelen kadına yönelik şiddetin sebepleri ve kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yaptığımız çalışmalarla ilgili hazırlamış olduğumuz programa hepiniz hoş geldiniz.

Program akışını arz ediyorum: Kadına yönelik şiddetle ilgili kamu spotu, Diyarbakır Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzün kadına yönelik şiddetle ilgili hazırlamış olduğu sunum, kadına yönelik şiddetle ilgili tekrar bir kamu spotumuz, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanlığının kadına yönelik şiddetle ilgili hazırlamış olduğu sunum, kapanış.

Bakanlığımızın kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında hazırlamış olduğu kamu spotu...

(Video gösterimi yapıldı)

SUNUCU – Sunumlarını yapmak üzere, Diyarbakır Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Kadın Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürümüz Sayın Zeynep Akkar Deniz Hanımefendi’yi kürsüye davet ediyorum.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sayın vekillerim, Sayın Valim, değerli hazırun; ilimize ve İl Müdürlüğümüze hoş geldiniz.

Ben Zeynep Akkar Deniz. Kadın hizmetlerini üç yılı aşkın bir süredir yürütmekteyim.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumsal hizmetlerimizi ve bu alandaki çalışmalarımızı anlatan bir sunum yapmak istiyorum. Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Belirlenmesi Araştırma Komisyonunun çalışmasına bir sunumla katkıda bulunmuş olmaktan gurur duyuyorum. Komisyonunuzun yaptığı çalışmaların şiddetin azaltılmasında önemli bir katkı sunacağını düşünüyorum ve hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu önemli çalışmada bizleri de dinlediğiniz için ayrıca, hem şahsım adına hem de kurumum adına teşekkür ediyorum.

Sunumuma geçmek istiyorum.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede neyle mücadele ettiğimiz çok önemli yani bunun kavramsal çerçevesini belirlemek çok önemli çünkü ben toplumda hiç kimsenin şiddeti onayladığını duymadım yani konuştuğumuzda aslında herkes şiddete karşıdır fakat “şiddet”i açtığımızda, tanım olarak konuştuğumuzda herkesin şiddet algısının farklı olduğunu, herkesin şiddete yaklaşımının farklı olduğunu görüyoruz. Örneğin, işte, eşine belki bir tekme atan veya bir tokat atan kişinin “Ya, ben şiddet uygulamadım ki.” demesi. “Ne yaptın peki?” “İşte, sadece bir tokat attım veya sadece tekmeledim...” Veya eşinin dışarı çıkmasına hiçbir şekilde izin vermeyen bir kişi, evden dışarı çıkarmayan bir kişi “Ben eşime şiddet uygulamıyorum. Onun bakımını sağlıyorum, işte, ona herhangi bir darp uygulamıyorum.” gibi ifadelerle kendisini savunabiliyor; dolayısıyla “şiddet” tanımını oturtmak bizim için çok önemli. Temel çerçvemizin şu olması gerekiyor, biz şiddetle şöyle bir tanımdan yola çıkarak mücadele

ediyoruz; bu, aynı zamanda Şiddet Önleme ve İzleme Merkezimizin Yönetmeliği'nde geçen şiddet tanımıdır: “Kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren; toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış.” Bu şekildeki bir “şiddet” tanımından yola çıkarak biz çalışmalarımızı yürütmekteyiz.

Tabii ki hem dünyada hem Türkiye’de, ilimizde de şiddetin sebepleri aşağı yukarı aynıdır fakat burada benim özellikle belirtmek istediğim maddelerde ilimizde konukevlerimizden, şiddet önleme merkezinden hizmet alan kadınların ağırlıklı olarak şiddet görme nedenlerine ilişkin bazı sebepleri özellikle ifade etmek istedim.

Birincisi, cinsiyetlere atfedilen rollerin kültürel tanımı. Her toplumda kadın ve erkek doğarlar ve onlara doğar doğmaz belli roller biçilir; bizim ilimizde de yine kadın ve erkek, kız veya erkek çocuğu doğar doğmaz birtakım roller biçiliyor. Evlenirken de beklentiler farklıdır. Örneğin, bir erkek evlendiği zaman erkeğe yapılan tavsiyeler nelerdir? İşte “Baştan işi sıkı tut, sakın bir açıklık bırakma. Baştan nasıl başlarsan öyle gider. Çok fazla yüz verme, kadına çok fazla alan açma, çok fazla gezmesine tozmasına izin verme.” gibi tavsiyelerde bulunuluyor ve bunlar hâlen devam eden şeyler yani bunlar toplumumuzda hâlen maalesef ki devam eden tutumlar. Kadın evlendiğinde ne gibi tavsiyelerde bulunuluyor? Deniliyor ki: “Ya, alttan al, sinirlenirse çok fazla şey yapma; sen de biraz sus, işte, bir süre bekle, sakinleşmesini bekle.” “Evine bağlı ol, çok fazla para harcama.” “Aile içi meseleleri dışarıda anlatma, kocanla bir sorun yaşarsan da ailene aksettirme.” gibi gibi... Şimdi, daha evliliğin başında erkeğe ve kadına verilen tavsiyeler bunlar. Doğar doğmaz erkek ve kız çocuklarına yaklaşım da farklı. Biz sahada yaptığımız çalışmalarda şunu görüyoruz: Özellikle kırsal alanda örneğin, eğer köyde okul yoksa erkek çocukları okul okumaları için ilçeye veya il merkezine gönderilirken kız çocukları maalesef ki gönderilmiyor. “Neden göndermiyorsunuz?” diye sorduğumuzda bize şunu söylüyorlar: “Devlet para versin, gönderelim. Bizim maddi imkânlarımız el vermiyor.” Ama sen erkek çocuğunu gönderebiliyorsun, erkek çocuğunu göndermek için bir imkânın varsa bu imkânı hem kız çocuğuna hem erkek çocuğuna adaletli bir şekilde kullanman gerekir. Kaldı ki kırsal kesimde kız çocuklarımızın başarı oranı aslında daha da yüksektir ama maalesef, bu anlamda, kız çocukları gönderildiğinde ev tutmak gerekir, aileler ev tutmak istemiyor. Yurt olanakları çok fazla... Yani, üniversiteye hazırlanma veya işte, lisede okuma anlamında bir akraba yoksa o biraz sıkıntı olabiliyor; bu nedenle, bu imkânlar daha çok erkek çocuğu için kullanılıyor. Veya -bütün toplumlarda biraz da bu var, sadece ilimizde yok- hasta olan erkek çocuğu evlendirilirken “Ya, işte, düzeler, iyileşir.” gibi tutumlar sergileniyor ama hasta olan bir kızın, kadının evlendirilmesi çok sıcak karşılanmıyor.

Evet, bizim ilimizde de dünyada ve Türkiye’de olduğu gibi toplumsal cinsiyet rollerimize yüklenen bazı roller şiddet zeminini oluşturabiliyor. Tabii, bunları hepsi için söylemiyoruz ama özellikle kadının aleyhine olan birtakım roller sıkıntı oluşturup şiddet zeminini yaratabiliyor.

Alkol ve madde kullanımı... Müdürlüğümüzden hizmet alan kadınların büyük bir çoğunluğu eşlerinin ya madde kullandığını veya kötü alışkanlıklarının olduğunu, alkol kullandığını veya kumar oynadığını, vesaire belirtmektedirler. Tabii, madde kullanımında gerçekten kadının yapabileceği bir şey yok çünkü bu tedavi görülmesi gereken bir durum ve genelde eşler bu şekildeki bir tedaviye yanaşmıyor.

İlişkilerde kadın ve erkek rollerine yönelik beklentiler... Aslında eğitim açısından her grupta beklentiler genelde kadının aleyhine oluyor; yani kadının da erkekten beklentileri var fakat kadına yönelik beklentiler onu daha çok eve hapsedmeye yönelik yani daha çok evde, ev işleriyle ilgilenmesine yönelik talepler oluyor. Örneğin, işte “Ben kadın haklarını savunuyorum, kadınların çalışmasını önemsiyorum.” diyen kişiler sonrasında şunu söyleyebiliyor: “Ya, kadın için en iyi iş öğretmenliktir. İşte, yarıyıl tatili var, yaz tatili var, yarım gün çalışıyor.” Yani kadının çalışmasını destekleyen kişilerin

dahi kadına sınırlı bir alan yani “Evet, çalışsın, kazansın ama eve de zaman harcasın, zamanının bir kısmını evde çocuklarıyla da geçirsın.” diye bir tutumları oluyor; dolayısıyla, evlilikteki beklentiler bazen çözümsüzlüğe yol açabiliyor.

İlimizde yine, başlık parası, çeyiz parası, berdel gibi uygulamalar maalesef ki kırsal kesimde de hâlen devam ediyor; bunlar direkt şiddete yol açmasa da dolaylı olarak şiddet ortamının zeminini hazırlıyor.

Kadının ekonomik olarak erkeğe bağımlılığı şiddete daha fazla zemin oluşturuyor. Neden? Çünkü kadının eğer bir ekonomik gücü varsa veya çalışmıyor ama aileden kalan bir mirası, bir zenginliği varsa daha fazla itibar görüyor, daha fazla değer görüyor; dolayısıyla, daha az şiddet görüyor, öyle diyelim.

Erken yaşta ve zorla evlilikler zaten başlı başına şiddetin sebebi.

Yine, ilimizde işsizlik oranları maalesef ki yüksek; işsizliğin yüksek olması da aile içerisinde gerginliğe ve huzursuzluğa, akabinde de şiddete sebep olabiliyor.

Koruyucu ve önleyici hizmetlerimiz de... Şimdi, şiddetle mücadele ederken kurumsal mekanizmalar olarak hangi sistemleri işletiyoruz? Bizim merkezde, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezimiz var. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezimiz 7/24 çalışıyor, 2013 yılından beri devam ediyor çalışmalarına. Şiddet Önleme Merkezimiz, biliyorsunuz, ilk başvuru yapıldığı yer. Sonrasında kadın konukevlerimiz... İlimizde -biraz sonra onunla ilgili ayrıntılı bilgi vereceğim- 6 tane kadın konukevimiz var, konukevlerimiz bu mücadelede önemli bir alan.

Sosyal hizmet merkezlerimizde şiddetle mücadele irtibat büroları var; bu da çok önemli çünkü biz daha önce merkezde Şiddet Önleme Merkezimiz üzerinden bu çalışmaları yürütürken bugün ilimizdeki bütün alanlara, 17 ilçeye hizmet vermekteyiz ve daha etkin bir mücadele yürütmüş oluyoruz.

9 sosyal hizmet merkezimiz 17 ilçemizde bu alanda çalışma yürütmektedirler.

Tabii, biz Aile ve Sosyal Hizmetler olarak yalnız değiliz; yanımızda kimler var? Jandarma Genel Komutanlığı Kadın ve Çocuk Kısım Amirlikleri var, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri var -bunlar daha yeni kuruldular, şu an ilimizde biraz da kendilerini tanııtım aşamasındalar ama çok güzel çalışmalara başladılar; biz de tanıştık, görüştük, koordinasyon hâlindeyiz- Emniyet Genel Müdürlüğü Aile İç ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliklerimiz var. Biz zaten kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarında bu koordinasyon doğrultusunda hareket etmekteyiz.

Destek hizmetlerimizde ALO 155, ALO 156 acil yardım hatlarını zaten yaptığımız eğitimlerde de illaki anlatıyoruz. Belki “Bilmeyen yoktur.” diye düşünebilirsiniz ama bazen kadınlar gerçekten ilk etapta nereye başvurabileceğini, nereyi arayabileceğini bilmeyebiliyorlar.

KADES acil destek hattı var. KADES’le ilgili 2021 yılında 1.890 ihbar yapılmış; 729’u “asılsız ihbar” olarak değerlendirilmiş, 1.161 ihbara da işlem yapılmış Diyarbakır’da.

KADES uygulamasını da çok önemsiyoruz ve anlatıyoruz özellikle eğitimlerimizde, en azından telefon kullanan kadınlara eğer can güvenliğine ilişkin bir risk yoksa bile telefonda bu uygulamayı bulundurmalarını çünkü bazen insan sokakta da bir riskle karşılaşabiliyor; illa bir devam eden, süregelen bir risk olması da gerekmiyor.

ALO 183 sosyal destek hattımız var. 217 kişi bu destek hattını aramış.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 2021 yılı?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet.

Teknik yöntemlerle...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Müdürüm, üç yılda 217 kişi çok az bir rakam yani.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Yani, sayıları ŞÖNİM’den aldım. Doğru mudur?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Doğru rakamlar ama ALO 183’ün yaygın olarak bilinmiyor olması tedavi etmemiz gereken alanlardan bir tanesi.

Evet, dinliyoruz.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Direkt bizim Şiddet Önleme Merkezimize düşen ihbar sayısı, arama sayısı 217.

Teknik yöntemlerle takip, elektronik kelepçe... Bizim Diyarbakır’da 6 tane vakamız oldu. 5 tane vakaya, yapılan sosyal incelemede, kelepçe takılması uygun görülmedi; 1 vakamızda elektronik kelepçe takılması uygun görüldü, o da kişi cezaevinde olduğu için takılmadı.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezimiz, biraz önce bahsettiğim gibi, 2013 yılından beri fiilen hizmet vermeye başladı ve 29.700 vatandaşımıza bugüne kadar hizmet verdi.

Tabii ki ŞÖNİM, çalışma pratiği olarak -bütün illerde de muhtemelen bu şekilde uygulama sürüyordur ama- şöyle bir uygulama: Başından beri 7/24 esasına göre çalışıyoruz. Müracaatların alınması ve ilk sekiz saat içerisinde hızlı bir müdahaleyle durum tespiti yapılarak müdahalenin belirlenmesi... Burada, kadınla yapılan görüşme sonucunda bir form dolduruluyor; sonrasında kadın -tabii ki beraberinde çocuğu da oluyor, çoğunlukla çocuklu kadınlar oluyor- için uygun konukevi belirleniyor çünkü ilimizde birden fazla kadın konukevi var; uygun konukevi belirlendikten sonra, eğer kolluk yoluyla gelmişse, kollukta tedbir kararları alınmışsa zaten tekrar alınmasına gerek yok ama eğer kolluk kuvvetlerinde herhangi bir beyanda bulunmamış, herhangi bir talepte bulunmamışsa, Şiddet Önleme Merkezimizde herhangi bir tedbir kararı istediğini beyan etmişse tedbir kararını istiyoruz, bununla ilgili tedbirlerin takibini yapıyoruz, rehberlik ve danışmanlık hizmeti yapıyoruz; barınma tedbiri istiyorsa, barınacak alan istiyorsa uygun bir barınma merkezine onun naklini yapıyoruz ve bunu ABS sistemine işliyoruz, süreç bu şekilde ilerliyor.

Şiddet Önleme Merkezimizin yanı sıra sosyal hizmet merkezlerimizdeki şiddetle mücadele irtibat noktaları, bunlar birer ŞÖNİM gibi çalışıyor demiştim. 9 ilçemizde şu an sosyal hizmet merkezimiz var; bunlar 17 ilçemizde faaliyetlerini yürütüyorlar.

Sosyal hizmet merkezlerimizde kadın irtibat noktalarımız var. Bu arkadaşlarımız Bakanlık tarafından da kadına yönelik şiddetle mücadele, erken yaşta ve zorla evlilikler ve mağdura yaklaşım, mağdurla görüşme teknikleri konusunda eğitimler aldılar.

Kadın konukevlerimiz şiddetle mücadelemizin önemli bir ayağı. İlimizde 6 tane kadın konukevimiz bulunmakta. Müdürlüğümüze bağlı -2 tane- 1’inci ve 2’nci Kadın Konukevlerimiz, Büyükşehir Belediyemize ait -24 kapasiteli- 2 kadın konukevimiz, Bağlar Belediyesine ait toplamda 20 kapasiteli bir kadın konukevimiz; yine, Kayapınar Belediyesine ait 12 kapasiteli bir kadın konukevimiz bulunmakta.

Ekranda gördüğünüz sayılar bugün itibarıyla, bu sabah itibarıyla aldığım sayılardır. Bizim 1’inci Kadın Konukevimiz ağırlıklı olarak can güvenliği riski yüksek olan kadınları yerleştirdiğiniz bir kadın konukevidir. Aynı zamanda, Bakanlığımızın ihtisaslaşma programında, R1 modelinde, can güvenliği riski yüksek kadınlar için ihtisaslaşma programında süreç devam etmekte olup ilimizde zaten Müdürlüğümüze bağlı doğasında 2 konukevimiz var; bir tanesini ilk kabul merkezi olarak, diğerini de can güvenliği riski yüksek kadınlar için kullanmaktayız.

2’nci Kadın Konukevimiz 20 kapasiteli 2 tane villadan oluşuyor. 2’nci Kadın Konukevimizi de ağırlıklı olarak ilk kabulün yapıldığı, ŞÖNİM’den sonraki ilk müdahalenin yapıldığı, burada gerekli müdahale planının oluşturulduğu bir konukevi olarak değerlendiriyoruz.

Büyükşehir Belediyemizin 12-12 olmak üzere toplam 24 kapasiteli 2 tane konukevi var, bir tanesi şu an tadilatla olduğu için hizmet vermiyor.

Bağlar Belediyemizin 20 kapasiteli bir kadın konukevi var şehir merkezinde. Özellikle, hani, okula giden çocukları olan kadınlar mümkün olduğunca sıkıntı yaşanmasın, çocuklarını rahatlıkla okula gönderebilsinler, bir sıkıntı yaşamassınlar diye özellikle eğer bir can güvenliği riski de yoksa, ekstra bir sıkıntı da yoksa daha çok oraya yönlendirmeye gayret ediyoruz.

Kayapınar Belediyemizin yine 12 kapasiteli bir kadın konukevi var.

Kadın Konukevlerimizde çalışmalar genel olarak şöyle yürür: Kadının kabulü yapılır, kadının ilk ihtiyaçları giderilir –eğer banyo yapma ihtiyacı varsa, işte, giyim kuşam ihtiyacı varsa ihtiyaçları giderilir- özel bakım için –işte, diş macunu, diş fırçası, vesaire, çocukları için lazımsa bez, iç çamaşırı, vesaire- ilk etaptaki ihtiyaçları giderilir, kadın bir dinlenmeye alınır; daha sonrasında, dosya hangi meslek elemanında ise kişi kadınla bir görüşme yapar, yapılan bu görüşme sonucunda kadınla ilgili –çünkü bazen olabiliyor; kollukta, ŞÖNİM’de ifade etmediği bir şeyi kadın konukevinde ifade etmiş olabiliyor- alınması gereken bir tedbir kararı varsa alınıyor, buna ilişkin bir müdahale planı hazırlanıyor. Bu süreç içerisinde kadın, çocuklarıyla beraber -erkek çocuğu 12 yaşına kadar; kız çocuğunda zaten sınır yok- kadın konukevinden hizmet alıyor. Çocukların beslenme ihtiyaçları üç ana öğün, iki ara öğün şeklinde gideriliyor. Kadınlara bir de kaldıkları süre zarfında harçlık uygulamamız var, bu da şu şekilde...

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Müdürüm, bir şey sorabilir miyim?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Buyurun.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – “Kız çocuğu için yaş sınırı yok.” dediniz. Erkek çocuğu için yaş sınırı nedir annenin yanında kalabilmek için?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – 12 yaş.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – 13-14 yaşında erkek çocuğu varsa anne çocuğunu ne yapacak, nereye bırakacak?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – 12 yaşın üstündeki erkek çocuklarımızı çocuk kuruluşlarımıza yönlendiriyoruz ama görüşmelerini sürekli sağlıyoruz yani bire bir de telefonla veya yüz yüze görüşmelerini sağlıyoruz. Eğer ki daha sonrasında eve dönmeyeceklerse, şiddet ortamına dönmeyeceklerse buna ilişkin daha sonrasında uygun bir hizmet planı belirliyoruz yani süreklilik arz eden bir durum değil ama ilk yerleştirmede 12 yaşın üstündeki erkek çocuklarının kadın konukevinde... Şöyle bir vakamız olmuştur: 12 yaşını bir iki gün geçmiş olan çocuğu anneye birlikte aldık ama ben gittiğimde çocuğun da çok sıkıldığını... Çünkü kadınlar var, kız çocukları var; erkek çocuğu açısından da o ortam çok şey olmuyor, çok sağlıklı bir ortam olmuyor. Biz genelde erkek çocuğu 12 yaşın üstünderse çocuk merkezlerimize, çocuk destek merkezlerine yönlendirerek onların takibini sağlıyoruz.

Harçlıktan bahsediyordum. Kadın konukevlerimizde Komisyonumuzun belirlediği limitlerde harçlık uygulaması yapılıyor. Nedir? İşte, en düşük 15, en fazla 42 -küsüratı var- olmak üzere bir harçlık tespit ediyoruz. Kadın kaldığı süre boyunca eğer gerçekten ihtiyacı varsa üst limitten harçlık uygulaması yapılıyor veya bazen yapılan inceleme raporuna göre, vakaya göre değerlendiriliyor.

Belediye konukevlerimizdeki harçlık uygulaması ile bizim kendi Müdürlüğümüze bağlı kadın konukevlerimizdeki harçlık uygulaması aynı olmuyor. Yani, uygulama birliğinin olması aslında iyi olurdu çünkü bizim ilimizde kadınlar bir konukevine gidiyor, sonra başka bir konukevine gidiyor ve kıyaslıyor işte “Şu konukevinde şu vardı, bunda bu var. İşte, şurada harçlık daha fazla veriliyordu.” gibi...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hızlandıralım birazcık Sayın Müdürüm.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Bu harçlık konusunda şey de yaşıyoruz Sayın Komisyon Başkanım: Devlet olarak bizim vermiş olduğumuz harçlıklar ile Belediyelerin harçlık uygulamaları farklı oluyor. Belediyeler çok yüksek veremiyorlar, dolayısıyla bunu...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Daha mı az veriyor Belediye?

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Daha az verebiliyorlar, onlar kendileri belirliyorlar Sayın Vekilim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ama o da iline göre, ilçesine göre değişir.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Efendim, orada şöyle bir sıkıntı oluyor: Daha az verdikleri zaman tabii ki hanımlarımız şeyi tercih ediyorlar...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Devleti.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – O zaman da bizim kadın konukevlerimizde bir yığılma oluyor, hepsini almak mümkün olmuyor. Yani aslında uygulamada kadınları biz yerleştirdiğimiz için yani bizim üzerimizden gittikleri için aslında onun... Bir de Bakanlığımız tarafından bana göre harçlıklarının sağlanması lazım yani belediyelere değil ama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sabitlenmesi lazım.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Evet yani bizim il müdürlükleri tarafından yine... Çünkü kendimiz ŞÖNİM aracılığıyla yerleştirdiğimiz kadınlar, belediyelerimize de. Bu, belediyelere ekstra bir külfet. Belediyeler şehir oranında değerlendiriyorlar, dolayısıyla çok yüksek vermiyorlar.

Şu an ne veriyor mesela belediyelerimiz?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Üst limitten verirlerse 42, alt limitten verirlerse 15 ama belediyelerimizde sayı değişiyor Sayın Valim.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Uygulamada ne kadar veriyor şu an belediyeler?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Uygulamada günlük olarak 15 veriyorlar. Aylık olarak vermiyorlar; haftalık veya günlük olarak veriyorlar. Uygulamaları değişiyor. Mesela Kayapınar Belediyesinde diyelim ayında 15’inde veriliyor; kadın ayın 15’inde değil de 5’inde çıkış yapmışsa almıyor örneğin.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Efendim, uygulamalarda farklılıklar oluyor. Belediyelerin güçlerine göre de verdikleri rakamlar değişiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani yerel yönetimler konukevlerindeki kadınlarımızı desteklemeli diyorsunuz sonuç olarak.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Şöyle diyorum efendim: Bizim üzerimizden yerleştiği için yani yerleştirmeler hep ŞÖNİM üzerinden yapıldığı için bana göre onların harçlıkları da merkezi idare tarafından... Yani biz nasıl bizim kadın konukevlerindeki karşılıyorsak bizim tarafımızdan belli bir standartta...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Standardize edilmesi gerekiyor, evet.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Yani tüm kadın konukevlerinde belli bir standart olması gerektiğini düşünüyorum ben.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İstanbul’da da, hatırlarsanız, ziyaret ettiğimiz konukevlerinde kadınların talebi. Belediyenin verdiği para orada daha fazla olduğu için orayı tercih ediyorlar.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Bazıları fazla, bazıları çok düşük, bazı belediyelerde kendi bütçeleri dâhilinde çok çok düşük.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Emrah Bey, Yasemin Hanım; Valimizin önerilerini notlarınızın arasına alın.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Şehrin şeyi de önemli mi Sayın Başkan yani ben bu Komisyonun üyesi değilim de...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yani mesela, şimdi, Büyükşehirdeki harcamalar daha farklı oluyor şehirden şehre de... Mesela bir İstanbul ile bir Diyarbakır’ın ucuzluğu bir değil; burada bir kilo elmayı mesela çok farklı bir rakamla, İstanbul’da 3 katına alabilirsiniz kadının canı istediğinde veya çocuğuna bir şey alacaksa; o da farklı bir olay.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Sayın Vekilim, o, komisyonla belirleniyor efendim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tamam.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Yani biz Müdürlük olarak...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yani, bu 15 beş lira ile 42 lira Diyarbakır’ın rakamı mı?

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Öyle Sayın Vekilim. İl özelinde, il bazında belirliyoruz biz o rakamları.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Anladım, tamam. Ben onu bilmiyordum, öğrenmiş oldum.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Hızlı bir şekilde toparlayalım.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Tamam Sayın Valim.

Barınma hizmetinden faydalanan şiddet mağdurlarının ve çocuklarının 2019-2021 yılları arasındaki verileri bunlar. Burada dikkat çekmek istediğim nokta şudur: Kadın sayısı zaten fazla ama çocuk sayısı da oldukça fazla çünkü çocuklu kadınlar oldukça fazla.

2019 ile 2021 yılları arasındaki verilerde bireysel başvuru 231; kolluk kuvveti yoluyla gelen kadın sayısı 2.390; sivil toplum örgütlerinden, işte, Hayata Destek Derneğinden, KAMER’den, vesairenden, Diyarbakır’daki diğer sivil toplum örgütlerinden gelen başvuru sayısı 24 olarak verildi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir önceki slayta döner miyiz?

Şiddet mağduru kadın ve çocuk... Çocuk sayıları 2021’de 556.

Çocukların anne yanında kaldıkları esnada yaş sınırlaması nedir Müdüre Hanım?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Kız çocuklarında yaş sınırlaması yok.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Erkeklerde?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Erkeklerde 12 yaş,

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 12 yaşından sonra ne yapıyoruz?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Eğer 12 yaşından büyük erkek çocuğu varsa onu çocuk destek merkezlerimizde barındırıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Uzman arkadaşlarımız, 2’nci kez, İstanbul sonrası burada da notlarımıza alıyoruz: Özellikle mağduriyet yaşayan annelerin erkek çocuklarının 2’nci bir travmayı yaşamaması için model uygulamalar yapılarak aileleriyle, anne ve çocukların birlikte kalabilecekleri TOKİ üzerinden evlerin verilebileceği ya da ihtisaslaşan konukevlerinin şekillenmesini taleplerimiz içerisine koyalım lütfen.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Peki, bu şiddete uğrayan çocuklar anneleri tarafından da şiddete uğruyor olabilirler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Onlar ayrı değerlendiriliyor, evet.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Anneleri dolayısıyla şiddete uğradıkları da oluyor.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Onlarda Çocuk Koruma Kanunu kapsamında biz gerekli değerlendirmeyi yapıyoruz Sayın Vekilim, çocuklarla ilgili olarak.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sayın Vekilim, bu aslında sahada çalışırken çok önemli bir sorun hâline geliyor. Örneğin bir kadın cinayeti olmuştu, Süreyya Büyük; kadın öldürüldü, 6 çocuğu vardı. Biz aynı gün hemen sosyal hizmet merkezleri üzerinden çocuklara ulaştık. Abla 18 yaşın üstündeydi ve ablayı konukevine aldık; küçük, 5 yaşında bir erkek çocuğu ablanın yanında kalmak istedi, onu da kadın konukevine aldık ama diğer çocukları, erkek çocukları -işte 16-17 yaşlarında- çocuk destek merkezimizde barındırdık. Kısa bir süre kaldılar tabii; daha sonra aile yanına döndüler, akrabalarının yanına döndüler ama ilk o travma sırasında biz onları ister istemez yaş gruplarına göre ve cinsiyet durumlarına göre ayırmak durumunda kaldık.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yasemin Hanım, bu örneği alın lütfen Müdüre Hanım’dan, somut öneri olarak iletelim.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Başvuru nedenine göre, şiddet nedeniyle, barınma ve sosyoekonomik yoksulluk nedeniyle barınma... Şimdi, bu veriyi çok önemsiyorum, şundan dolayı: Şimdi, bize gelen kadınlar aslında... Sosyoekonomik yoksulluk nedeniyle barınma da aslında bir şiddet türüdür. Yani, kadın nasıl barınma ihtiyacı hissediyor?

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Ekonomik şiddet o da.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Ya kocası tarafından kapı dışarı edilmiştir veya işte, çocuklarıyla birlikte bakımı karşılanmıyordur. Aslında o da şiddetin başka bir türüne maruz kalıyordur ama kadın geldiğinde şunu söylüyor, diyor ki...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Tanımı “ekonomik şiddet” değil mi onun?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet.

Ama kadın geldiğinde bize şunu söylüyor, diyor ki: “Benim can güvenliği riskim yok, ben herhangi bir şiddet görmedim, benim herhangi bir sıkıntım yok, tedbir kararı da istemiyorum; ben sadece barınacak yer istiyorum.” Aslında ilk slaytta bahsettiğim “şiddet” tanımlarımız farklı; dolayısıyla,

kadın da bunu şiddet olarak görmediği için, toplumumuz bu şekildeki bir durumu “şiddet” olarak algılamadığı için kadın bunu şey olarak belirtiyor yani sadece bir barınma ihtiyacı olarak belirtilebiliyor; dolayısıyla, bunu da önemli bir sosyolojik tespit olarak söylemek istedim.

Başvuru sahiplerinin uyruklarını hızlıca geçmek istiyorum çünkü zaten burada, bu tabloda gördüğünüz üzere 2021 yılında 12 Suriye uyruklu, 6 da Afgan-İran-Irak gibi uyruklardan kadın barındırılmışız.

Burada, biz, kadına yönelik şiddette herhangi bir ırk ayrımı yapmıyoruz tabii ki. İster Suriyeli olsun ister İranlı olsun ister Iraklı olsun, şiddet görmüş her kadına...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Müdürüm, sunumlarınızda rakamları verdiğinizde neyi neyle kıyasladığınızı anlamayız; bu vesileyle, sunumlarınızda oranları verirseniz çok daha kıymetli olur o verdiğiniz rakamlar. Şimdi, konukevlerindeki kadınlarımızın şiddet nedeniyle ya da sosyoekonomik yoksulluk nedeniyle barındıklarını söylüyorsunuz ya, rakamları veriyorsunuz; bunların toplam içerisindeki oranlarını görmemiz bizim için çok kıymetli çünkü konukevlerimizin ihtisaslaşmasını istiyoruz; barınma ihtiyacı olan kadınlara ayrı konukevi, şiddet sebebiyle barınma isteyenlere ayrı konukevi olması gerektiğini düşünüyoruz Komisyonumuz olarak; bu vesileyle, ihtisaslaşan komisyonlara bu öneriyi sunarken sizin verileriniz çok kıymet arz ediyor; bu vesileyle, sunumlarınızı oranlar üzerinden vermeniz çok önemli.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Tamam Sayın Vekilim, bundan sonra oranlar üzerinden...

Destek ve danışmanlık hizmetlerinde şimdi, hem kadınların...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şimdi sizden sonra sunumlar var. Arkadaşlar, zamanı iyi kullanmamız lazım.

Konu hâkimiyetiniz için teşekkür ediyorum, içselleştirdiğiniz için teşekkür ediyorum. Yalnız, alanda da eğer böyleyseniz özel teşekkür edeceğim şimdi alanı görünce ama konu hâkimiyetiniz için çok teşekkür ediyorum.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Ben teşekkür ederim.

Ben mümkün olduğunca hızlı geçeyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hızlanalım çünkü daha yarısına gelmemişiz sunumunuzun. Çok hızlanalım.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet, tamam.

Sahada “Neden erkeklere de hizmet vermiyorsunuz?” gibi tepkilerle karşılaşılıyor ama burada, biz erkeklere de rehberlik, danışmanlık hizmeti verdiğimizizi, erkeklere de kapımızın açık olduğunu belirtiyoruz. Erkeklere de, bu anlamda, hizmetlerimizi belirten sayılar zaten görülmekte.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bu da çok önemli bir şey arkadaşlar, Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımız; ŞÖNİM’ler “şiddet önleme merkezi” olarak hep kadının başvurduğu merkezler olarak bilinir ama ŞÖNİM’i kurarken erkeklerin de başvuracakları merkezler olsun istedik. Tabii, erkek konukevi ya da sığınmaevinin olmaması erkeklerin bizi eleştirdiği en önemli konu.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sayın Vekilim, sahada erkekler şunu söylüyor: “Siz hep kadınlara hizmet veriyorsunuz.” Biz 6284’ün “şiddet uygulayan, şiddet gören” şeklinde olduğunu, aslında “kadın-erkek” ibarelerinin olmadığını, şiddet gören erkeğin de aynı tedbir kararlarını talep edebileceğini söyleyince şaşırıyorlar.

Aile içi şiddet formundan kısaca bahsedeceğim. İçişleri Bakanlığı ile Bakanlığımız koordinasyonunda yapılan protokol gereği, 2018 yılından beri, Emniyete, kolluk kuvvetlerine giden bir kadınla orada yapılan görüşme bir forma işleniyor, bu form Aile Bilgi Sistemi'ne işleniyor, Aile Bilgi Sistemi'ne işlendikten sonra ŞÖNİM bu verileri görüyor çünkü bununla ilgili can güvenliği açısından risk oranı belirleniyor, ona göre bir görüşme yapılıyor; yapılan görüşmeyle bir tedbir kararı alınması gerekiyorsa, yapılması gereken işlem neyse o yürütülüyor.

Koruyucu tedbir kararı sayılarını görmek...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 16'ncı sunumla alakalı, uzman arkadaşlarımız, notlarınızı alın: Aile içi ve kadına karşı şiddet olayları kayıt formları Aile Bilgi Sistemi'ne işlenmekte. Bu işlenen bilgi formlarını Sağlık Bakanlığının görmesini sağlamamız lazım çünkü hastaneyi ziyaret ettiğimizden hatırlarsanız, orada da yeni bir form dolduruyorlar ve travma yaşayan kadın konuda yeniden, 2'nci kez “Nerelisin? Nereden geldin? Kaç yaşındasın?” gibi sorulara maruz kalıyor; dolayısıyla, bu formu Sağlık Bakanlığının da görmesini sağlamamız lazım.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Devam ediyorum.

Koruyucu tedbir kararlarının dağılımı... Ben bu verileri, müsaade ederseniz, biraz daha hızlı geçeyim çünkü sonrasında yapılan eğitim çalışmalarını özellikle vurgulamak isterim.

Mülki amir tarafından verilen tedbir kararı sayılarımız, önleyici tedbir kararı sayılarımız... Bu kararlarda genelde şöyle bir sıkıntı yaşanabiliyor: Önleyici tedbir kararının tebliğ edilmemesi durumunda yok hükmünde yani tebliğ edilmeyen bir karar geçerli olmuyor; dolayısıyla, cezai yaptırım olmuyor fakat bu önleyici kararların tebliğ edilmesinde bazı sıkıntılar yaşanıyor. Kişi yerinde bulunamıyor; yerinde bulunamayınca, Tebligat Kanunu'na göre işlem tesis edilmediği için, tekrar mahkemeye yazı yazılıyor; mahkeme ek karar gönderiyor, bu ek karar tekrar tebliğ edilene kadar tedbirin süresi dolmuş oluyor; dolayısıyla, kişi bu tedbiri ihlal ettiğinde ona herhangi bir cezai yaptırım uygulanamıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugün sabahleyin bir telefonla uyandım, arkadaşlarımıza da söyledim; tam da sizin söylediğiniz gibi bir vaka. Tedbir ihlal edilmiş olmasına rağmen cezai müeyyide uygulanmadığı için bununla ilgili, kapısının önünde kocasının “Sizi öldüreceğim.” tehdidiyle uyanan bir kadının telefonuyla uyandım ben.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Bir de ihlal edildiğinde üç defa tutanak tutuluyor, o üç tutanaktan sonra işlem görülüyor. Şimdi, zaten...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Zorlayıcı hapis ondan sonra.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet, yani üç defa...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, çok önemli bir boşluk; burayı acil notlarımız arasına alalım: Tedbir ihlali sonrası cezai müeyyidelerin yaptırımı.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sağlık tedbir kararları... 2021 yılında 65 sağlık tedbir kararı almışız fakat bunlar da kişinin rızası dışındaysa tedavi uygulanmadığı için maalesef çok başarılı olunamıyor. Kişi, tedaviyi reddedince Sağlık Bakanlığı işlem yürütmüyor.

Kadın cinayetleriyle ilgili bir veri sunmak istiyorum: 2019'da 9, 2020'de 9, 2021 yılında 8 kadın cinayeti ilimizde gerçekleşmiş. Bu kadın cinayetleriyle ilgili, ben hepsini incelediğimde, şunu gördüm, bu çok önemli bence: Bunların sadece 4'ünün tedbir kararı var yani bunların büyük bir çoğunluğu hiçbir yere başvurmamış.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir saniye, çok önemli bir şey söylüyorsunuz.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Sayın Bakanımız da bunun çok üstünde durmuştu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ölen 8, 9 kadının 4'ünün tedbir kararı var.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Son üç yılın mı sadece?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Son üç yıl bunlar; 2019, 2020, 2021 yılları.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, hayır. Bir sene içerisinde ölen 8 kadının 4'ü tedbir kararına rağmen cinayete kurban gidiyor, doğru mu anladım?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet, evet.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Yok Sayın Başkanım, yanlış...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bu, bütün istatistiklerimizi altüst edecek bir rakam.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Müdürüm, yanlış söylediniz herhâlde. Siz bu üç yılın verileri içerisinde 4'ü diyorsunuz, değil mi? Yani 9, 9; 18...

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Tabii, tabii, üç yılın verileri içerisinde Başkanım.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Yanlışlık oldu.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Üç yılın toplam...

YASAMA UZMANI YASEMİN ELİBOL – 26 cinayette.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – 26'da 4.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ödümü patlattın canım ya.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Çok yüksek bir rakam olurdu o, çok büyük bir zaaf olurdu efendim o zaman.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, o zaman tedbir kararlarını almamızın bir anlamı yok yani.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Son üç yılın rakamlarını baz aldığımızda. Bu, şu anlama geliyor: Kadınlar aslında ne Emniyete...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama işte, burada gene oran vermediğiniz için rakamların bir anlamı olmuyor.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Başkanım, Sayın Vekilim, sayılar küçük olunca, oranladığımızda...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam. Şimdi, sizin söylediğiniz 26'da 4 yüzde 15'e tekabül eder ve bu, bizim istatistiklerimizle örtüşür, Türkiye geneliyle örtüşür yani "Ölen kadınların yüzde 10'u ya da yüzde 15'i tedbir kararına rağmen cinayete kurban gidebiliyor." cümlesinin altını bu Diyarbakır verileri doldurur ama rakamsal olarak söylediğinizde diğer verilerle örtüştüremeyiz ve Diyarbakır-Türkiye karşılaştırması yapamayız.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Evet Sayın Vekilim.

İl eylem planlarımızdan biraz bahsetmek isterim. 1’inci İl Eylem Planımızı 2017-2020 yılları içinde yaptık. 2’nci eylem planımızla ilgili çalışmaları başlattık, şu an o süreci devam ettiriyoruz.

Eğitim verdiğimiz konular: 6284, kadına yönelik kurumsal hizmetlerimiz, kadına yönelik şiddetle mücadele, erken yaşta evlilik, aile içi iletişim ve mağdura yaklaşım ve görüşme teknikleri. Son eğitimimizi daha çok kolluk kuvvetlerinde direkt mağdurla görüşme yapan kişilere yönelik yani Emniyet ve Jandarma personeline yönelik olarak veriyoruz. Aslında eğitimi bütün gruplara veriyoruz -burada uzun uzun yazmışız ama gerek yok söylemeye- bütün kamu kurumlarına, sivil toplum örgütlerine eğitimlerimizi yapıyoruz.

Burada eğitim sayılarını verdik: 2021 yılı içerisinde 3.207 kişiye eğitim vermişiz, toplam 107 eğitim gerçekleştirmişiz.

Burada, çok severek, çok isteyerek yaptığımız bir çalışma olduğu için kısaca bahsetmek isterim: Biz 17 ilçemizde ASDEP hane ziyaretlerinde risk olarak görülen alanları tespit ettik, bu köylere gittik; köydeki muhtar ve köyün imamı aracılığıyla, her köyde 1 tane taziye evi vardı, bu taziye evlerinde biz oturduk, hem köyün imamını hem muhtarını hem de köyde kanaat önderi olarak kabul edilen, sözü dinlenen, biraz akıl danışılan kişileri çağırdık ve onlara kadına yönelik şiddeti anlattık, kız ve erkek çocuklarına adaletli olmaları konusunda biraz bilgilendirmeler yaptık. Biz kendimiz de bu gruplardan çok şey öğrendik, hem anlattık hem öğrendik, çok güzel bir çalışmaydı; birçok köyü de, bu vesileyle, görme ve anlama imkânımız oldu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Müdürüm, 104 eğitimi -3.109 katılımcı sayısı- rehber öğretmenlere, kolluk birimlerine, din görevlilerine, muhtarlara, bunlara mı verdiniz yoksa vatandaşlara mı?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Vatandaşlara da verdik.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Dâhil mi sayımıza?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Bu verdiğimiz sayıya hepsi dâhildir, şurada verdiğimiz sayı bütün gruplara verdiğimiz eğitimlerin toplamıdır. Ayrı ayrı hangi gruba ne kadar eğitim verdiğimizizi belirtmedik, toplam eğitim sayımızı yazdık. Örneğin dün Lice ve Hani’de din görevlilerine eğitim verdik; onu direkt biz sisteme, ABS sistemine işliyoruz. Şimdi, sosyal hizmet merkezine...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bunu şöyle ayırın o zaman: Kurum ve kuruluşlara verilen eğitimlerde kaç din görevlisi, kaç öğretmen, kaç muhtar... Bunları rakamsal olarak çıkarın ve vatandaşlarımızdan da kadın ve erkeklere verdiğiniz eğitimleri kategorize edin. Şu, biraz evvel, çok önemsedğim ASDEP “Eğitim İçin Her Yerdeyiz” projesi önemli bir şey ama en büyük dezavantajımız şu: Eğittiğimiz gene kadınlarımız ve bir nesli değiştirecek olan anneler ama bu eğitimlerde erkeklerin olmaması...

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Erkekler de var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam, onları da kategorize ederek sunumlarınızı yaparsanız çok önemli bir veri elde ederiz.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Birkaç yerde kadın ve erkeğe ayrı ayrı eğitim yaptık çünkü bize köyün imamı ve muhtarı şunu söyledi, dediler ki: “Sanki ayrı ayrı yaparsanız daha verimli olabilir.” Çünkü erkekler bir süre sonra salondan çıkıyorlardı; bizi biraz dinliyorlardı, sonra “Hep ‘kadın, kadın’ diyorsunuz.” deyip

salonu terk ediyorlardı. Sonra bazı köylerde de kadınlara ve erkeklere ayrı ayrı, aynı anda ayrı alanlarda eğitimlerimizi yaptık. Buradaki de Kocaköy İlçe Müftülüğüne, köylerde, sağ üst köşedeki Kayapınar Belediyesi zabıta memurlarına, zabıta memurlarına, cezaevinde ceza ve infaz memurlarına verdiğimiz eğitimler.

Burada, Bağlar Sosyal Hizmet Merkezimiz üzerinden yürüten bir projeden kısaca bahsedeyim. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ile Bakanlığımız arasında Koruyucu Önleyici Hizmetler Kapsamında Sosyal Hizmet Merkezlerinin Desteklenmesi Projesi kapsamında, bir projede 15.080 kişiye ulaşılmış, 3.376 kişiye eğitimler verilmiş erken yaşta evlilik, sosyal uyum gibi konularda; bu proje kapsamında 554 kişiye tercüman eşliğinde ulaşılarak Covid-19'la ilgili hem bilgilendirme yapılmış hem de Covid-19 hijyen kiti dağıtılmış.

Bir de kadın kooperatifçiliği çalışmamız var. Çünkü kadının ekonomik olarak güçlenmesinin kadına yönelik şiddeti azaltılabileceğinden hareketle özellikle kadın girişimcilerimizi, kadın kooperatiflerimizi destekliyoruz. Bu alanda Diyarbakır'da, ilimizde kadın kooperatifi sayısı 15 tane ve 16'ncısı da açılmak üzere. Dolayısıyla, kadınları özellikle girişimcilik anlamında hem motive etmeye hem yüreklendirmeye hem bu anlamdaki eğitim eksiklerini de gidermeye çalışıyoruz.

Sağ üst köşede, işte, Hani'deki kadın kooperatifimizin, Hani Girişimci Kadın Kooperatifinin kermesi var. Bu, bizim için küçük, onlar için çok büyük bir konu çünkü Hani gibi bir ilçede kadınların dışarıda ürün satışı yapıyor olması, görünür olması o ilçe için bayağı önemli bir konu.

Yine, finansal okuryazarlık ve kadının ekonomik güçlenmesine ilişkin programlarımız oldu Müdürlüğümüz koordinatörlüğünde, bizim sekreteryamızda; SGK, Çalışma ve İş Kurumu, KOSGEB, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu ve TİSVA yani mikrokrediyle birlikte 2 defa panelimiz oldu. Biz, aslında kadın kooperatiflerimize de bu eğitimleri yapmayı düşünüyoruz.

Kadın konukevlerimizden hizmet alan kadınlarla ilgili özellikle belirtmek istediğim konu şu: Şimdi, kadın konukevlerimizde kadınların biz şiddet ortamına geri dönmesini istemiyoruz ama kadın konukevi de sürekli kalabileceği bir yer değil. Kadının kendisine bir çıkış yolu bulması gerekiyor. Ailesine geri dönemiyor çünkü ailesi çocuklu olarak onu kabul etmiyor; şiddet ortamına dönmek istemiyor ama ekonomik bir gücü yok, bu kadın ne yapsın? Bu kadının mümkün olduğunca hayata bir başlangıç yapması gerekiyor. 6284'te geçici maddi yardımı işletemiyoruz. Neden işletemiyoruz? Çünkü geçici maddi yardım maddesine baktığımızda diyor ki: "Kadına barınma hizmeti sağlandığında ilgili masraflar şiddet uygulayandan tahsil edilir." Şiddet uygulayandan tahsil edileceği için biz iki sebepten dolayı bunu yapamıyoruz: Birincisi, biz zaten şiddet uygulayandan bunu tahsil edemeyiz, çok zor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Doğru.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Zaten öyle bir şeyimiz de olmaz. İkincisi, bu, şiddet uygulayan kişiyi daha agresif hâle getirir; daha sinirli, daha şiddete meyilli hâle getirir, bu defa kadına daha yüksek bir risk oluşturur. Biz bu nedenle ne yapıyoruz? Geçici maddi yardım maddesini işletemediğimiz için kadına önce bir ev buluyoruz, o evi bulduktan sonra yanında bulunan çocuklarını sosyal, ekonomik destekle destekliyoruz. İşte, ilk etapta kadının ev eşyası için İl Müftülüğümüzü arıyoruz, sivil toplum örgütlerimizi arıyoruz; evini diziyoruz, kadını yerleştiriyoruz çocuklarıyla birlikte, sağlıklı bir şekilde yeniden bir başlangıç yapması için destekliyoruz, zaman zaman da takip ederek ne durumda olduğunu...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şimdi, esas söylemen gerekeni söyleyeceksin, burayı ben tamamlayayım: İŞKUR... Rakamınız 5. 88 kadın kalıyor 6 konukevinizde.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Ama belediyede bu konukevlerimiz...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şimdi, buradaki rakam şu: 2 kadın konukevinde 31 kadın, orayı gördüm ama Diyarbakır’da toplam 88 kadın var ve 88 kadın için aynı uygulamayı yapmamız lazım. Yani “aynı uygulamayı” derken, bunu biz çözüm önerilerimiz içerisinde aldık, hem Derya Bakan’la hem de Çalışma Bakanımızla konuştuk. İŞKUR ve Aile Bakanlığı, konukevinde kalan kadınlarımız için mutlaka bir protokol imzalamalı ve iş sağlamalı; bu, bir. İkincisi de söylemiş olduğunuz o ev ortamının sağlanması; 6284’e istinaden, altı aylık konukevi sonrası, ihtiyaçlarına binaen, sosyal yardımlaşmanın kira destekleriyle beraber. Yeni bir hayat kurmak için vermiş olduğu mücadeleyi de çok kıymetli görüyoruz, bu vesileyle de bir başka öneriyi raporumuza alıyoruz. TOKİ, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Aile Bakanlığı bir protokol yapsın; kadın konukevlerinde çalışan kadınlarımıza sosyal konutlarımızdan istifade etme hakkı tanınsın istiyoruz. Sizin bu yaptığınız tespitiniz... Ben sizi canıgönülden kutluyorum. Dinlediğim sunumlar içerisinde konusuna en hâkim olan insanlardan birisiniz. Mezuniyetiniz neresi?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Ben öğretmen kökenliyim, coğrafya öğretmeniyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ne zamandır kadın çalışıyorsunuz?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Üç yıldır burada, kadın hizmetlerinde çalışıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tebrik ediyorum.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama şimdi eğer saha böyle değilse, o zaman da... Yani, burada çok eksikler var ama ben sizin sunuşunuzu ve konu hâkimiyetinizi çok beğendim, yasaya hâkimiyetiniz çok iyi. A’dan z’ye, başvurudan süreci takibe kadar bu etkinliği, bu dili, bu içselleşmeyi sahaya da yansıtırsanız Diyarbakır örnek model olur. Şimdi gideceğim, ŞÖNİM’i göreceğim.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Müdürüm nerede?

Sayın Müdürüm, bakacağız.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Çünkü severek yapıyorum, bu alanda çok isteyerek ve severek çalışıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Organize sanayideki iş bulma işlemlerine İŞKUR aracılığıyla siz yerinde daha da güçlendirerek devam edebilirsiniz.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Sayın Komisyon Başkanım, bir de orada benim gözlemlediğim bir husus olacak: Efendim, ben İŞKUR’dan da sorumluyum, ben bakıyorum. Biz İŞKUR aracılığıyla sorunlarımızı gönderiyoruz ama uygulamada şöyle bir şeyimiz oluyor: Bir, SED yardımı aldırılmış olduğumuz hanımefendiler -o genel olarak bir sıkıntımız oluyor- bir hesaplama yapıyorlar, işte, iki çocuğu için SED bağlamışsak asgari ücret midir, bu mudur, bir iş şeyleri kırılmış oluyor, yardım almayı tercih edebiliyorlar. Bir de şöyle: Çalışmak isteyen hanımlarımız için, kadınlarımız için de organize sanayi bölgelerimizde mutlaka çocuklara bakım imkânının sağlanması gerekiyor efendim, kreş imkânının sağlanması gerekiyor. Şimdi, çok güzel organize sanayi bölgeleri yapıyoruz ama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Organize sanayi bölgelerinde kreş zorunluluğu getirdik, yasal zorunluluk hâlinde, 150 kişi çalıştıran iş yerlerinin kreş açma zorunluluğu var ve daha önceki bakanlarımız döneminde başlayan Borusan’ın...

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Biz de burada açtırmaya çalışıyoruz Borusan’ı da.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sayın Vekilim, Diyarbakır da aslında orada 5’inci sıradaydı; tam Diyarbakır’a sıra geldi, projenin süresi doldu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 4 taneyi bitirdik, 4’üncü Malatya’ya yapıldı.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Biz alamadık Sayın Vekilim, ben çok takip ettim o konuyu, alamadık ama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şimdi alın.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Efendim, yasal anlamda şey değil ama pratikte de biraz zorlayıcı olmamız gerekiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Katılıyorum.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Yani organize sanayi bölgelerimiz maalesef “Gerçekleştirmeyiz.” diyorlar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, özellikle organize sanayi kreşlerini notlarınız arasına alın.

Evet, Sayın Müdürüm, buyurun.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – İŞKUR üzerinden işe yerleştirdiğimiz kadın sayısı 5. Burada sayının az olmasının sebebi, şimdi, kadınların küçük çocukları olduğunda, özellikle 15 yaşın altında küçük çocukları olduğunda, İŞKUR üzerinden bir işe yerleştirildiğinde çocukları nedeniyle alabileceği sosyal, ekonomik destek ile çalışarak kazanacağı para hemen hemen aynı miktara geliyor; dolayısıyla, kadın da şunu düşünüyor: “Ben sabah gideceğim, akşam geleceğim; çocuklarım evde yalnız. Zaten evde çocukların yanında olsam aynı desteği alacağım; bu nedenle, niye ben çalışayım?”

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Notunuzu alın arkadaşlar, Müdüre Hanım çok önemli bir şey söylüyor: Konukevinde kalan ve sonrasında istihdam edilen kadınların sosyoekonomik destekleri kesilmemeli. İŞKUR üzerinden işe başladıktan sonra en azından bir süre konmalı ve o hanedeki kişi başına düşen gelire göre kesilen desteklerimiz devam etmeli, bir süre.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sosyoekonomik destek düşük çünkü Sayın Vekilim yani 1.200 lira. Şimdi, kadının 1.200 lirayla geçinmesi mümkün değil. Dolayısıyla, çalışmak istiyorsa bunun önünü kapatacak bir uygulamaya geçmemek daha sağlıklı olur.

Bu fotoğraf karesini ben özellikle koydum. İzin verirsiniz, kısacak bir vaktim varsa, lütfen, anlatmak isterim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Vaktin çoktan bitti ama... On ikide bizim diğer tarafta olmamız lazımdı.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Son sanırım.

Şimdi, burada, bir gün mesai bitimine doğru bir kadın 3 çocuğuyla birlikte geldi, sıkıntılarını söyledi. Eşi madde bağımlısı; çocuklarını, eşini dışarı atmış ve onu konukevine yerleştirmek istedim, ne yaptıysam kabul etmedi. “Konukevinde çok kalmışım, çok görmüşüm; ben asla konukevinde kalmam.” dedi ama kalacak yeri de yoktu. Ne yaptıysam ikna edemedim. “Ben bir ev tuttum, gidip o evde kalacağım.” dedi ama evde hiçbir şey yok. Ben bir türlü ikna edemeyince en azından akşam

yemeği ücreti verdim, gönderdim. Sabah sekizde sosyal, ekonomik destek hizmeti için Sosyal Hizmet Merkezimizle birlikte direkt verdiği adrese gittim; verdiği adrese gittiğimde bu kadın ile 3 çocuğunun yerde, ince bir kilim üzerinde uyuduğunu... Evde perde yok, sabun yok, içme suyu yok, vesaire, çeşme akıyor, hiçbir şey yok evde. 3 çocuğuyla... Ama ısrarla diyor ki: “Ben çocuklarımla birlikte burada yaşamak istiyorum.” Biz, tabii, aynı gün içerisinde Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmelik kapsamında hemen değerlendirdik, aradık, hem Sosyal Yardımlaşma Vakfını aradık hem ilgili kurumları aradık bununla ilgili; hemen evini biraz donatmaya çalıştık. Bu fotoğraf beni çok motive eden bir fotoğraf çünkü ben burada direkt yaptığım çalışmanın sonucunu görüyorum. Bu kadını biz daha sonrasında da aradık, sorduk, yalnız bırakmadık çünkü belli bir tutunma süreci var. Şimdi, biz kadına ekonomik destek bağladık ama ara ara arayıp sormazsak bazen çocuğunu bırakıyor, gidiyor veya vazgeçiyor, zor geliyor hayat, kocasına geri dönüyor, şiddet ortamına geri dönüyor. Bu nedenle, hani, tutunabilsinler, bu başlangıç onlar için çok zorlaşmasın diye biz takip ediyoruz. Bu hanımefendiye de biz ara ara hane ziyaretine gittik, sorduk. Çocukları da artık bizi tanıyor, gelince böyle bir muhabbet oluyor, bayramlarda falan arıyorlar bizi. Üzerinden yaklaşık iki yıl geçti; en son, teşekkür geldi çocuklarıyla beraber hem bana hem İl Müdür Yardımcımız Faysal Bey’e çünkü onun da çok fazla katkısı oldu. Geldi, bize teşekkür etti. Bu, beni motive ediyor çünkü her yere yetişemesem de herkese bir faydam dokunmasa da en azından diyorum ki 3 çocuğun sağlıklı bir ortamda büyümesine ben katkı sundum, onu düşünerek ben motive oluyorum. Özellikle bu fotoğrafı eklemek istedim.

Çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Müdürüm, çok teşekkür ediyorum.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Ben teşekkür ederim dinlediğiniz için.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İsminizi bağışlar mısınız?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Zeynep Akkar Deniz. Akkar benim kendi kızlık soyadım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Kızlık soyadını da kullanıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ha, güçlü bir kadın, “Soyadımı da kullandım.” diyor. Sunumu kim hazırladı?

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Sunumu ben ve arkadaşlar beraber hazırladık. Emeği geçen çok arkadaşımız oldu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben emeği geçen bütün arkadaşlarımı kutluyorum, seni kutluyorum.

Kıymetli Valime teşekkür ediyorum, onun destekleri mutlaka yadsınmaz, ellerinize sağlık.

Sunumu çok beğendim, çok kısa; anlatılabilecekleri ve görselde hızlıca neler yapılabileceğini özetlemişsiniz. O sunumu herkes okur. Benim gördüğüm, bugün, burada hissettiğim: İçselleştiren bir Müdür var. Sorunu çözmek için içselleştirmek lazım, sıkı tutmak lazım.

DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ZEYNEP AKKAR DENİZ – Çünkü bu sorunları biz de yaşıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Müdürüm şimdi diyecek ki: “Ya, bütün teşekkürü Şube Müdürü aldı.” Sonra gözünü oymasın yani. Şimdi, sahada bakacağım tekrar.

SUNUCU – Sunumlarından dolayı Sayın Zeynep Akkar Deniz Hanımefendi’ye teşekkür ediyoruz.

Bakanlığımızın kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında hazırlamış olduğu kamu spotunu izleyelim.

(Video gösterimi yapıldı) (Alkışlar)

SUNUCU – Şimdi, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanı Sayın Ayşe Handan Eker Hanımefendi’yi sunumlarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanlığımız var yani.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet, evet efendim. 2015 yılından beri Daire Başkanı olarak...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, notlarımız arasına alalım: Hepsinin isimleri farklı.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Efendim, ben Ayşe Handan Eker. 2017 yılından beri kayyum belediyesiyle Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinde Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanı olarak görev yapıyorum.

Sizleri, memleketimize hoş geldiniz, baş göz üstüne geldiniz diye selamlamak istiyorum. Ayaklarınıza sağlık, şeref verdiniz.

Vaktinizin çok kısıtlı olduğunu bilerek sunuma hızlıca geçeceğim.

Biz zaten kurumlarla iş birliği hâlinde çalışıyoruz. Kayyum belediyesinde çalışmanın getirmiş olduğu hem avantajlar hem dezavantajlar var. Tabii, amacımız, bir: Kadını güçlendirmek istiyoruz, “Güçlü kadın, güçlü Türkiye” mottosuyla ilerlemeye çalışıyoruz; bu yüzden, sunumumuza başlayarak çalışma alanlarımızı söylemek istiyorum.

Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanlığımızda 3 tane şube müdürlüğümüz var. (DİKASUM) Diyarbakırlı Kadınların Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak çalışıyor. Kadın Ekonomisini Güçlendirme Şube Müdürlüğümüzde Kadın İstihdamını Geliştirme Merkezi (KİGEM) olarak hizmet veren bir çalışma alanımız var. Bir de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğümüz olmak üzere 3 tane şube müdürlüğümüz var.

Efendim, DİKASUM Şube Müdürlüğünün yani Diyarbakırlı Kadınların Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezinin asıl amacı da zaten şiddetin oluşmasını engelleyecek çalışmaları öncesinden planlamak ve kadını buna maruz kalmayacak şekilde bilinçli bir hâle getirmek.

Ben göreve başladığım zaman bir önceki yönetimin çalışmalarına baktım, neler yaptıklarına baktım. Bizim “yaşam merkezi” adını verdiğimiz yerler Hollanda Kökenli bir vakıf olan Bernard van Leer Vakfıyla ortaklaşa olarak yapılmış çamaşirevleriydi aslında, tandır ve çamaşirevleriydi ve bu merkezlerde kadınların çamaşırları yıkanıyordu. Seçilen noktalar, lokasyonlar daha çok “dezavantajlı” dediğimiz, eğitim ve gelir düzeyi düşük yerlerde oluşturulmuştu ve bu lokasyonlarda çamaşır hizmetinin yanında “zarakistan” adını verdiğimiz çocuk oyun odaları vardı ve burada da “ana dilde eğitim” adı altında tamamı Kürtçe materyallerle ama çok üst düzeyde yani aklınıza gelebilecek en lüks materyaller kullanılarak çocuklara eğitim veriliyordu ve çamaşırı yıkanan kadın, çocuğu oyun odasında oynayan kadın, burada, mazur kaldığı şiddetin temelinde aslında İslam dininin yattığı, bu şiddetin temelinde aslında yönetimin olduğu yönünde eğitime maruz bırakılıyordu. Dolayısıyla, biz bu tandır ve çamaşirevlerini yaşam merkezlerine dönüştürdük, yaşam merkezlerine dönüştürürken de mevcut hizmetleri aynı şekilde devam ettirip nasıl cazibe merkezi hâline getirebileceğimizle ilgili çalışmalar yaptık. Bir saha araştırması yaptık, somut analizlerimiz oldu; sahada personelimiz gezdi ve “Burada belediyenin bir yeri var, buradan herhangi bir şekilde istifade ettiniz mi? Ettiyseniz hangi hizmetinden, etmediyseniz neden? Peki, ne olursa buraya gelirsiniz?” diye bir saha araştırması yaptık. Anket araştırması yaptık çünkü ölçemediğimiz şeyi yönetemeyeceğimize inanıyoruz. Bu anlamda, elimizden çıkan sonuçlarla biz bu çamaşirevlerini yaşam merkezlerine dönüştürdük.

Benusen Kadın Yaşam Merkezimiz sosyoekonomik açıdan gelir düzeyi düşük Benusen Mahallesi’nde yer almakta.

Yeniköy Kadın Yaşam Merkezimiz, aynı şekilde, bizim “Dom” dediğimiz, Romenler gibi bir kitlenin çoğunlukla yaşadığı bir yerde ve çamaşır hizmetinin yeniden verildiği yani devam ettirildiği bir merkezimiz.

Mardinkapı Kadın Yaşam Merkezimiz yine dezavantajlı bir yerde.

“Koşuyolu Parkı” dediğimiz yer de yine Bağlar semtimizin ve Batıkent’in ortasındaki bir alanda hizmet veren bir yerimiz.

Biz çoğunlukla mevcut yerlerin revize edilerek sağlıklı bir alana dönüştürülmesini hedefledik.

Bir diğer hizmetimiz de üniversite öğrencilerine yönelik yaptığımız çamaşırrevimiz; burada da öğrencilerimizin çamaşırlarını yıkayıp kendilerine teslim ediyoruz.

Buradan sonra, inşallah, ŞÖNİM’den sonra ziyaret edeceğimiz “Bizim Mekân” adlı yerimizde sosyoekonomik anlamda gelir düzeyi düşük kadınların bir araya geldikleri; işte, toplantı amacıyla veya dinlenme amacıyla, çay, kahve molası için bir yer aradıklarında... Bütün bunlar, tabii, bizim saha araştırmalarımızdan ihtiyaca yönelik oluşturulmuş hizmetler. Yani, bizlerin, bütünüyle belediyelerin hizmetleri -işte, kültür dairemiz de, gençlik de veya sosyal hizmetler de- genele hitap ediyor veya engellide, yaşlıda böyle bir ayrımcılık yok ama biz pozitif bir ayrımcılık ve tercih edilebilir bir alan oluşturmak, mahsus alanlar oluşturmak üzere bir çalışma yaptık, “Bizim Mekân” tam bu anlamda hizmet veren bir yerimiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yenişehir Kaymakamımız o dönemde eşzamanlı Belediye Başkanlığı da yapıyordu -şimdi İçişleri Bakanlığındaki Serdar Bey’di, değil mi- onun döneminde.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN CAN BEŞİKÇİ –O, Büyükşehirimizin efendim.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Cumali.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ha, Cumali. Yenişehir’de bir kadın merkezi açmıştık.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet, o Rabia-tül Adeviyye; orayı da ziyaret edeceksiniz, programınızda var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Serdar Bey’in Kaymakam olduğu dönemde açmıştık. Açılışını ben yapmıştım.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Açılışa gelmişsiniz, Evet, ben de oradaydım.

Dediğim gibi, o alanlar tamamıyla ortak alanlar olarak kullanılıyor. Evet, kadın kullanıyor ama aynı zamanda diyelim ki oturma alanlarını erkekler veya gençler de kullanılabiliyor. Biz mahsus alan oluşturduk hassasiyetlerini göz önüne alarak. Zaten ziyaret edeceğiz burayı, çok anlatmayayım, gördüğünüz zaman daha iyi anlaşılacak.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğümüzde, Zeynep Hanım’ın söylediği gibi, 24 kapasiteyle çalışıyoruz ve burada ŞÖNİM üzerinden kadın alıyoruz.

Bir hususa dikkat çekmek istiyorum: Biz meclis kararıyla kadına verilecek harçlık miktarını belirliyoruz ama zaten kadın geldiği zaman bütün ihtiyaçları karşılanıyor yani kıyafetinden, yemesinden, içmesinden, ilacından hepsine kadar ve gideceği noktalara, lokasyonlara kendi özel aracımızla götürerek bütün ihtiyacını karşılıyor. Dolayısıyla, verilen harçlık aslında onun hayatını, yaşadığı konukevinde standardını değiştirecek bir şey olmuyor yani ihtiyacının tamamı karşılandığı

için, bu anlamda, verilecek harçlık miktarının da sonradan artırılmasıyla “Tamam, belediyeler veya Aile Bakanlığımız böyle bir şey yapıyor. Bu, acaba farklı istismar kapılarına yol açabilir mi?” diye birazcık da düşündürüyor. Çünkü biz meblağı Sayın Valimize arz ederken günlük miktarı...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaç lira veriyorsunuz?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yani, biz de, dediğim gibi, komisyon kararıyla konuşuyoruz. Sayın Valimize biz arz ettiğimizde bunu günlük olarak önce... Espri yaptı...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ne kadar veriyorsunuz?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – İşte, kadınlara 15 veya 2... Ama şöyle bir şey var: Mesela, ayın ilk on günü üzerinden konuşuyoruz ya efendim; ilk on günü içerisinde kalırsa kadının kaldığı bütün günler veriliyor ama akşam girip sabah çıkan kadınlarımız var...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, hâlâ “Kaç lira veriyorsunuz?” sorumun cevabı gelmedi.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – “15” dedi ya Zeynep Hanımefendi. “15” dediği için...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama ben sizden duymak istedim.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yani, buradaki miktar çok bir şey değil tabii ki.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 15, otuz gün... Bakın, Kıymetli Başkanım, otuz gün 15 lira vermiş olsak kaç lira yapıyor?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – 450 lira yapar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Toplasan, her gün versen, 15’ten versen 450 lira.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yok, şu anlamda söylüyorum: Hani, biz zaten Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzle, eğer bu kişinin sosyal destek alması gerekiyorsa, ev kurması gerekiyorsa veya herhangi bir şekilde kendi hayatını ikame ettirecek bir şeyi varsa Kadın Ekonomisini Güçlendirme Şube Müdürlüğümüzle onun başvurusunu da alıyoruz, bireysel olarak yönlendirmelerimiz de var yani kurumsal iş birliğinden...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın konukevindeki sayılarımız –Allah artırmazın- çok değil.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Amin, inşallah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dolayısıyla, yerel yönetimlerimiz bu konuda daha güçlü destek vermeli. Siz notlarınızı alın, ben de Münir Valimle konuşacağım.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Bir konsensüs aldık efendim. Siz söyley söylemez ben onu hemen notlarıma aldım zaten.

Bizim tamamladığımız projelerimiz var. “Güçlü Kadınlar Güçlü Yarınlar” projemiz bizim, GAP Kalkınma İdaresiyle beraber hibe alarak yaptığımız bir projeydi ve 17 ilçemizde 17 bin kadını hedeflediğimiz, içeriğini eğitim başlıklarının oluşturduğu bir projeydi bire bir. Pandemiden ötürü 17 bine ulaşamadık ama 10 bini yakaladık. Bunun içerisinde, ilk başta yaptığımız eğitici eğitimler de vardı.

Önünüzde kitapçıklarımız var. Bu kitapçıklarımızı ve hijyen setlerimizi verdiğimiz eğitimlerin içeriğini kapsayacak ve devletimizin verdiği sosyal destekleri anlatan bir kitapçık oluşturduk ve 17 bin kadınıma bu kitapçıklarımızı ve hijyen setlerimizi teslim ettik. Burada aile okulu çalışmalarımız, şiddetle ilgili farkındalık çalışmalarımız ve uzaktan eğitim programı, gelişim atölyesi çalışmalarımız mevcut.

Kadınlar Günü'nde yapmış olduğumuz etkinlikler var. Diyarbakır'da pandemi süresince "Geçmişten Günümüze Diyarbakır'da İftar Sofraları" adını verdiğimiz, özellikle gastronomi alanında çok önemli bir altyapısı olan şehrimizin unutulmaya yüz tutmuş yemeklerinden oluşan bir eğitim programı düzenledik. On-line eğitimimizin arkasından aynı programı interaktif olarak şimdi Keçi Burcu projesinin içerisinde devam ettiriyoruz. Projemizin bitmesiyle 4 kadınıma da bu ürünleri satabilecekleri stantları biz Belediye olarak, bu proje dâhilinde teslim edeceğiz efendim.

Burada anlamlı rakamlarımız var. Bizim kurslarımızdan 6.850'si çocuk olmak üzere 28.458 kişi faydalandı. Sığınma talebi olmayan 315 kadına ise şiddetle mücadeleyle ilgili gerekli yönlendirmeler yapıldı. 648 kadınıma sığınmaevlerimizden istifade etti. Ve önemli çalışmalarımız, Sayın Valimiz geldikten sonra özellikle...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – "Sığınmaevi" derken?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yani konukevlerden bahsediyorum, özür dilerim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Orada dili tekleştirmemiz lazım.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet efendim, haklısınız, özür diliyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani kullanılan jargon önemli. "Sığınmaevi" diyeceksek "sığınmaevi" diyelim, "konukevi" diyeceksek "konukevi" diyelim.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Doğru, evet, haklısınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani kavram kargaşası... Kadınlarda "Ben sığınmaevinde kaldım..." "Sığınmaevi" kötü bir kavram; sığınılacak mekân, amenna ama "konukevi"...

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yani, misafirlerimiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Haklısınız efendim, özür dilerim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kendisinin de orada konuk olduğunu bilmeli, oradan gideceğini bilmeli, gelirken de o psikolojiyle gelmeli, aynı zamanda misafir olduğunu hissetmeli. "Sığınma" daha çok acizliği...

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Acizyeti ifade ediyor, evet, haklısınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dememek lazım.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Efendim, Sayın Valimiz geldikten sonra özellikle ilçelerimizde tarımsal ekonomiye katkı sunacak kadınlarla alakalı bir çalışmamız oldu. 13 tane kadın kooperatifimiz kuruldu ve Çalışma Bakanlığımız ilk defa kadın çalışmalarına, kooperatiflerine bir hibe desteği verdi. 13 tane kooperatifimiz bu projeden 829 milyon 751 bin 59 TL hibe aldı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 1 milyon...

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yani 829 milyon 751 bin 59 TL. 1 milyona tamamlayacağız, aşacağız efendim inşallah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Onu neyle tamamlayın... Kadın kooperatiflerine farklı bakanlıklarımız çok farklı destekler veriyor. Ticaret Bakanlığımız, Kooperatifler Genel Müdürlüğü üzerinden kooperatiflerimize makine ve teçhizat desteği veriyor, 125 TL'den 250 TL'ye kadar çıkabiliyor. Kalkınma ajanslarımızın vermiş olduğu çok ciddi manada SOGEP destekleri var Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın; onlar çok daha büyük paralar veriyor, 1 milyona, 3 milyona, 5 milyona kadar çıkabiliyorlar.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Artıracağız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Oradaki toplam 1 milyonluk rakamınız anında 5 milyona çıkabilir.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet, otomatik olarak 5 milyona çıkabilir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aynı zamanda, TKDK, Tarım Bakanlığımız desteklerini verebilir. Farklı bakanlıklardan alacağınız hibeler, destekler, KOBİ'ler, KOSGEB'ler... Halk Bankası sıfır faizli 500 bin liralık destek veriyor. Bunların eğitimini de çok rahatlıkla yapıp kooperatiflerimizi güçlendirebilir, oradaki 7 kadın sayısını 70'e çıkarabilir, istihdamı güçlendirebiliriz. Ben sürdürülebilir kalkınmanın yolunun kadın kooperatiflerinden geçtiğini düşünüyorum.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet efendim, çok teşekkür ederim aydınlattığınız için.

Biz de yakın zamanda, biliyorsunuz “Kadının Emegi Türkiye’nin Geleceği” projemizle birlikte bir ön çalışma yaptık; Zeynep Hanım’ın slaytında da vardı, bizde de göreceksiniz. Burada biz hem TKDK hem İŞKUR hem Tarım hem Ticaret Müdürlüğümüzün hem bizim hem Aile Müdürlüğümüzün olduğu bir toplantı gerçekleştirdik ve burada, kadın kooperatiflerinin yaşamış olduğu sorunları bizzat onların ağzından dinleyip bu hibelerle ilgili de gerekli kurum amirlerimiz ilgili bilgileri kendilerine verdiler. Bizim en büyük projemiz, benim şahsen hedefim...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yalnız, eğer sunum böyle giderse akşama kadar bu salondan, Diyarbakır’dan çıkamayacağız.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yok yok, hemen ben toparlayayım.

Şunu tamamlamak istiyorum: Karacadağ Kalkınma Ajansına biz bir “start-up” projesi verdik özellikle girişimcilik ve kadın kooperatiflerinin bir araya gelebileceği bir kuluçka merkezi oluşturmak üzere, 1 milyon 750 bin liralık bir projeydi. Ajanstan, buradan, ilimizden proje kabul gördü ancak Ankara’da havuzda bekliyoruz, havuzdan çıkarırsınız inşallah diye ümit ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Olur. Bana notunu verin, iletirim ben.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Organik pazarımızda da 40 kadınıımız organik pazarımızın açılışından sonra yaklaşık 28 bin TL’lik bir satış gerçekleştirdiler; bunlara destek verdik.

Bizim çalışmamız, genele hitabın yanında mahsus alanlar oluşturmak.

“Yüzme bilmeyen kadın kalmasın.” mottosuyla hareket ettik.

Üniversite öğrencilerimize ilimizi gezdirip dışarıda bizim imajımızı tazeleyebilecekleri şekilde şehrimizi tanımlarına fırsat vermek amacıyla Gönül Elçileri Programı düzenledik.

Yöresel yemeklerden zaten bahsettim size.

Kadın kooperatifi buluşmalarımız bizim her ay bir kooperatifte olacak şekilde planlanıyor.

Hayatı Tutan Kadınlar Projemiz vardı; Oya Hanım, ilk konuğumuz kendisiydi. Özellikle, yöremizin yetiştirdiği, engelli çocuğu olandan tutun, işte, Avrupa'daki sporcu kızımız Meryem Bekmez'den tutun Oya Hanım başta olmak üzere öykülerini dinlediğimiz kadınların hayat öykülerini söyleşi şeklinde paylaştık.

Aile Okulu Projemiz vardı bizim, en önemli projelerimizden biri. Burada da “kriz yönetimi”, “ebeveyn-çocuk ilişkisi”, “evliliğe adım adım” başlıklarımız olmak üzere birçok başlıkta; gelişim atölyelerimizde de “mutlu ailenin şifreleri”, “kendini tanıma”, “protokol ve sosyal davranış kuralları” gibi başlıklarda on-line eğitimler verdik.

Devam eden projelerimizden önemli olanı: Son zamanda üniversitemizden personelimizin 16'sına aile danışmanlığı eğitimi aldırıldı ve 16 aile danışmanımız var artık.

“Sorular sorun olmadan çözüm üretelim.” başlığıyla haftalık görüşmeler alacağız.

Evlilik Okulu Projemizle de, nikâh tarihi için Belediyemize başvuran çiftlere üçer haftalık bir eğitim verip...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkan, Gaziantep'te Büyükşehir'in Valilikle birlikte yürüttüğü Evlilik Akademisi Projesi önemli bir proje. Bir bakın, karşılıklı onların da tecrübelerinden istifade edin.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Haberinizi okudum efendim ben.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Orada hukuki destekler dâhil olmak üzere hizmetler veriliyor, farklı yaş gruplarını kategorize ederek eğitimler veriliyor. Önemli gördüm. Rakamları yukarıya çıkarmamız lazım. Bu konuda Belediyemiz hele de Valilikle birlikte...

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – İş birliği içerisinde efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Vali ve Belediye Başkanı aynı adam olunca işiniz kolay olur yani.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet, evet. Yani, burada asıl amacımız, evliliğe adım atmadan eğitimi kendilerine vermek, evlilik gerçekleştikten sonra da periyodik aralıklarla buluşmalar gerçekleştirilerek evliliğin sağlıklı yürütmesine katkı sunmak.

KETEM mobil kanser tarama aracımızla da özellikle kırsaldan merkeze gelemeyenler...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buraları biliyoruz, evet, hızlanın.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Bunlar, bahsettiğimiz projelerdeki sayısal verilerimiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bana sunumunuzu verin, bakacağım.

Yasemin Hanım, aldınız mı?

YASAMA UZMANI YASEMİN ELİBOL – Gönderdim size.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Şöyle bir şey var: Şurada, bizim bu yıl içerisinde 211 tane açılan kursumuz, 13.463 faydalanan kişi sayımız var.

Ben küçük ölçekli belediye olarak, kayyum belediyesi olarak da küçük ölçekli mahalle çalışmalarını önemsiyorum; bu yüzden, ilçelerde çalışmalarımız başladı. Özel daire destek merkezleri ve ilçe kaymakamlıklarına zorunlu olarak...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaç ADEM’imiz var?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – ADEM’ler bize bağlı değil, kaymakamlıklara bağlı. “52 tane” diye biliyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani, ben nereye bağlı olduğunu sormadım.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Benim bildiğim 52 taneydi, arttı mı bilemiyorum. Şu an 57 olmuş efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaymakamlıklarımız üzerinden yürütülüyor, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarımız destek veriyor, Aile Bakanlığımızın destekleriyle ADEM’ler hizmet veriyor.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Efendim, biz KOSGEB’den girişimcilik eğitimleri de verdik. 2017-2019 kayyum zamanındaki çalışmalarımızda da ulaştığımız rakamlar bunlar.

Şu an, STK’lerle oluşturduğumuz “Birlikte Güçlüyüz” adlı bir platformumuz oluştu ve bu platformumuz rutin aralıklarla bir araya gelip ortak eylem planı oluşturuyor.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Yani “kayyum zamanında” demenizin sebebi şu mu: Daha önce böyle hiçbir çalışma yoktu, ilk defa böyle bir çalışma yürütülüyor, onu mu vurgulamak istiyorsunuz?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet, onu vurgulamaya çalışıyorum.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Tamam. Şöyle bir şey...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – “Kayyum belediyesi” derken neyi ifade ediyorsunuz?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Şimdi, daha öncesinde, biliyorsunuz...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Yani, burası Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi değil mi sonuç itibarıyla?

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Yani, ben süreyi, çalışmayı anlatmak amacıyla ayırdım.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Hayır ama şey yapmayın, jargon yanlış. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi...

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – “Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin kayyum atamasından sonra gerçekleşen hizmetleri” diye düzeltiyim efendim.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Evet yani “kayyum belediyesi” doğru bir ifade değil bence.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Özür dilerim, düzeltiyim. Sürçülisan ettiysek affola.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah, estağfurullah.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Çalışmalarımızda “Biz, birlikte güçlüyüz.” deyip, hem STK’lerle hem kurumlarla iş birliği hâlinde ilerleyip özellikle mahalle çalışmalarını ve ziyaretlerini, yani ASDEP benzeri çalışmayı bizler de Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi olarak, Kadın, Aile Hizmetleri Daire Başkanlığı olarak gerçekleştiriyoruz. Şu ana kadar gerçekleştirdiğimiz, ulaştığımız 1.199 kadınıımız var. 8 tane ilçemizi tamamladık. Pandemiden sonra çalışmalarımıza başladık. Geri kalan 9 tane ilçemizi de arkadaşlarımız 2022’den önce tamamlamayı hedefliyorlar.

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Görsellerimiz de var.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYŞE HANDAN EKER – Evet, görsellerimiz var burada, eğitim çalışmalarımızdan, interaktif eğitimlerimizden ve salonlarımızdan.

Bir de “Diyarbakır’da Kadın Olmak Çalıştayı” yaptık STK’lerimizle birlikte. 25 Kasım da 2’nci bir çalıştay planlıyoruz. Burada da, yerelde kadınlarımızın yaşadığı sorunları aslında kendilerinin içinden çıkamayacakları bir soruna dönüşmeden 2’nci çalıştayı 25 Kasım da gerçekleştireceğiz.

Etkinliklerimizden, çalışmalarımızdan görsellerimiz var. Bütünıyla, dediğiniz gibi, alanımız, çalışmalarımız kadınlara yönelik.

Pandemide de hastanelerimizde kutlamalarımız devam etti, özellikle Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin görünen yüzü olmaları hasebiyle otobüs şoförlerimize verdiğimiz eğitimlerimiz var, şiddeti önleme de onları da çok önemsiyoruz; bu anlamda, 650 şoförümüze öfke kontrolü ve etkili iletişimle alakalı eğitim verdik. Tabii, Müdürlüğümüzün eğitici havuzundan eğitimciler istedik; bu anlamda, koordineli çalışmamız hem bizler için hem onlar için çok faydalı oluyor.

Arz ederim efendim. (Alkışlar)

DİYARBAKIR VALİ YARDIMCISI ZERRİN ÇAY BEŞİKCİ – Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Güçlü kadınları tanımaktan çok büyük mutluluk duyduk.

Teşekkür ediyorum; ellerinize, ayaklarınıza sağlık. Sağ olarsınız.

SUNUCU – Programımız burada sona ermiş bulunuyor. Katılımlarınızdan dolayı hepinize çok teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 12.51

19 Ekim 2021 Salı
ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

(ŞÖNİM Basın Açıklaması)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Komisyonu olarak saha ziyaretlerimiz devam ediyor.

Komisyonumuzun ilk başlangıcında, özellikle devletimizin tüm organlarını, bakanlıklarımızı, kamu kurum ve kuruluşlarımızı, sivil toplum örgütlerimizi, medyamızı ve ilgili ne kadar kişi ve kurum varsa her birini Türkiye Büyük Millet Meclisine davet ederek dinledik.

Şiddet tüm dünyanın mücadele ettiği en önemli sorunlardan bir tanesi. Şiddetin içerisindeki özel alanda kadına yönelik şiddeti ve bu vakayı ortadan kaldırmak için çok önemli yasal düzenlemeler yaptık. Bu yasal düzenlemeler, Anayasa başta olmak üzere bütün yasal düzenlemeler uygulamada devam ediyor. 6285 sayılı Yasa’mız dâhil olmak üzere yasal düzenlerimizin hepsine baktığımızda, içinde “Şurayı da düzeltebiliriz.” dediğimiz çok az konu var.

“Uygulamadan kaynaklanan aksaklıklar, eksiklikler var mıdır?” diye arkadaşlarım, kıymetli milletvekillerimizle birlikte saha ziyaretleri yapıyoruz. Dün Antep’teydik; özellikle Antep’te yerel yönetimlerin, Büyükşehir Belediyemizin ve Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı olarak Gaziantep Belediyemizin kadına yönelik şiddetin önlenmesi; bilgilendirmelerin, şiddet sonrası rehabilitasyonun ve aile kurumunun güçlenmesi için yapılan sosyal belediyeçilik anlayışını yerinde gördük ve kadınlarımızın istihdamından eğitimine, sağlığına kadar her alanda yapılan çalışmaları müşahade ettik.

Bugün Diyarbakır’dayız. Diyarbakır, medeniyetlerin beşiği olan şehrimiz, sahabeler şehrimiz ve huzur şehri hâline gelmiş vaziyette. Terör örgütleriyle verilen mücadelenin sonuna geldik inşallah. Özellikle Diyarbakır’da Aile Bakanlığımızın, İçişleri Bakanlığımızın, Adalet Bakanlığımızın sürecini takip ederken kurumlarımızı ziyaret ediyoruz. Bugün, 81 ilimizde var olan Şiddet Önleme Merkezindeyiz.

Kadınların şiddete maruz kaldıktan sonra ilk başvuracakları yerler konusunda kamuoyunda sizlerin aracılığıyla da bilgilendirmeleri yaygınlaştırmamız gerekiyor. En fazla başvuru kolluk kuvvetlerimize yapılıyor. Şiddet mağduru kadınların başvurdukları ilk kapı kolluk kuvvetlerimiz, kolluk kuvvetlerine yüzde 70 oranında başvurular yapılıyor. ŞÖNİM’e, konukevlerimize, kaymakamlıklarımıza, valiliklerimize, hastanelerimize başvuru yapanlar olduğu gibi adliyelerimize, savcılıklarımıza da başvuru yapanlar var. Ve çok önemli: Kurarken de 2013 yılında “kadınlarımıza şiddeti önleme merkezi” olarak inşa ettik; ilk olarak 14 ilde, sonra 81 ilde kurulan şiddet önleme merkezlerimiz Diyarbakır’da da kadınlarımıza hizmet veriyor.

Şimdi, ziyaretimiz esnasında, hemen, şiddet mağduru bir kadını bizi burada gördük ve yaşamış olduğu süreci de kendisinden dinledik. Arkadaşlarımız hemen başvuru esnasında kolluk kuvvetlerimizle temaslarına geçtiler. Hukuki destek isteniyor, hukuki destek veriliyor. 2 çocuğu var, 2 evladı var; onların eğitimiyle ilgili süreç takip edilecek, konuk evindeki süreç takip edilecek, konukeyi

sonrasında da istihdamla ilgili destekler verilecek. Özellikle ŞÖNİM'e gelen kadınlarımızın sürecini direkt olarak sosyologlarımız, psikologlarımız, hukukçularımız; sağlıklarını hemşhçerlerimiz yakinen takip ediyorlar.

Dişarbakır'da Valiliğimizin, Dişarbakır Büyükşehir Belediyemizin ve ilçe belediyelerimizin bünyelerine de çok önemli hizmetler var. Dişarbakır'ımızda 6 tane konuk evimiz var ve ilk adım merkezlerimiz var sosyal hizmet merkezleri bünyesinde, onlar da kadına yönelik şiddette mağduriyet yaşadığı anda başvuracakları merkezler; dolayısıyla, bu merkezlerimizi yerinde görmüş olmak bize memnuniyet veriyor.

Burada, Dişarbakır'da görüşme odamız, çocuklarımızın odası, bekleme odası gayet sağlıklı bir şekilde inşa edilmiş vaziyette.

ŞÖNİM'lerimizin sayılarını artırmak ve şiddet önleme merkezlerine kadınlarımızın başvuru yapmalarını sağlamamız açısından ŞÖNİM ziyaretlerini önemsiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın da, Sayın Bakanımızın da ŞÖNİM'lerle ilgili, sayılarının artırılmasına dair kanaatlerini ve Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarını da buradan ifade etmek isterim. ŞÖNİM merkezlerini artırmamız gerekiyor, bununla ilgili bizler de raporlarımızı yazmaya başladık. 4 Kasım itibarıyla raporumuzu, çözüm önerilerini kamuoyuyla da paylaşacağız inşallah.

Dişarbakır'da olmamızdaki en önemli etkenlerden bir tanesi şudur: Diğer illere göre Dişarbakır'da... Şiddetin her türlüşüne karşıyız, nereden gelirse gelsin karşıyız. Gözyaşının dili, dini, rengi, ırkı yok; şiddette olmadığı gibi. Şiddet uygulayan da şiddet gören de eğitimliden eğitimsiz, yaşı ne olursa olsun, yaşı-dini hiç fark etmeksizin şiddet görüyor, şiddet uyguluyor. Özellikle, şiddetin en çok görüldüğü kişiler kadınlarımız ve en çok korunaklı alanda şiddete maruz kalıyoruz. Ailemiz bizim en önemli çatımız ve bu çatının altında şiddete maruz kalmak bizim çok büyük bir acı. Kendimizi güvende hissettiğimiz ailemizde bu korumayı, korunaklı ortamı hepimizin sağlaması lazım.

Özellikle Dişarbakır'da annelerimizin yaşamış olduğı bir dram var, hepimizin yüreğinin acısı var. Dişarbakır Annelerimizin Dişarbakır'da başlatmış olduğı ve bugüne kadar devam eden... Kandırılarak, kaçırılarak dağı götürölen yaklaşık 276 evladımız var, 15 yaşından küçük 12 tane kız çocuğumuz var. Anneler çocuklarının kokularını çok iyi alırlar, anneler çocuklarının kokularını duyarlar ve hangi kapıdan o kokunun geldiğini hissederler. İşte, bugün, biz şiddetin en büyüğüne maruz kalmış o annelerimizi; evladıyla kendi arasına o şiddeti, terörü, tacizi, tecavüzü koymuş insanların şiddete maruz bıraktıkları annelerimizi göreceğiz. Kız çocuklarımızla birlikte erkek evlatlarımız -15 yaşından küçük 26 erkek evladımız, 12 de kız çocuğumuz var- bunlar dağı kaçırılıyorlar, kandırılıyorlar ve maalesef tecavüze maruz kalıyorlar, şiddete maruz kalıyorlar. En büyük şiddet alanlarından bir tanesi de terör örgütlerinin, evlatlarını kaçırarak annelere uyguladıkları, kız çocuklarına uyguladıkları şiddettir.

Bütün şiddeti kapsayıcı bir şekilde Komisyonumuz ele alıyor. Dün Antep'te göçmen kadınlarının, mülteci kadınlarının, Suriyeli, Afganlı kadınların yaşamış oldukları mağduriyetleri, şiddet mağduriyetlerini inceledik. Bugün de özellikle Dişarbakır Annelerimizin yaşamış oldukları şiddeti, evlatlarından ayrılmanın onlara yaşatmış olduğı travmayı Kadınlara Uygulanan Şiddetin Araştırılması Komisyonu olarak bir kez daha Türkiye'ye göstermek ve hissettirmek istiyoruz; o yüzden, konukevlerimizden sonra Dişarbakır Annelerimizi de ziyaret edeceğiz bugün inşallah.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 14.08

19 Ekim 2021 Salı
DÖRDÜNCÜ OTURUM
Açılma Saati: 15.00
BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)
BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)
SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)
KÂTİP: Esin KARA (Konya)
(Diyarbakır Anneleri)

(Alkışlar)

...- Hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk. Alkış benim kahraman annelerime, alkışımız size.

Cümleten selamünaleyküm.

Babalarım, selamünaleyküm.

...- Aleykümselem Sayın Vekilim; hoş geldiniz, şeref verdiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Siz kahraman annelerimin ben ellerinden öpüyorum, ben sizlerin ellerinden öpüyorum. Bu yürekli annelerimize çok teşekkür ediyorum.

...- Allah razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah hepinizden razı olsun.

...- Âmin.

...- Sizden de razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sizleri daha önce ziyaret etmiştik Cumhurbaşkanımızla beraber.

Ezanımız okunsun sonrasında sizlerle sohbetimizi yaparız inşallah.

...- Sayın Vekilim, isterseniz içeriye geçelim orada devam edelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Olur, siz nasıl arzu ederseniz.

...- Hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annem, hoş bulduk; iyi ki varsınız.

...- Benim de kardeşimdir...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Allah tez zamanda evlatlarımıza kavuşmayı nasip etsin.

...- Âmin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 39’uncu evladımızdan sonra 40’ı gelsin.

...- İnşallah.

...- Ceylan’ım...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Kaç yaşındaydı?

...- 17 yaşında. Hem anne yok hem baba yok.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Adı?

...- İbrahim Halil...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İbrahim 17 yaşındaydı, kandırılıp dağa götürüldü.

...- Evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani bu anneye şiddet başka nasıl uygulanabilir arkadaşlar ya?

...- Hoş geldiniz.

...- 23 hatim bitirmiş.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaç yaşındaydı Ramazan?

...- 17 yaşındaydı.

...- 23 hatim ezberlemiş.

...- En büyük şiddeti HDP... Şimdi “kadına şiddet” diyorlar; en büyük şiddet ondan bize... Şiddete maruz kaldık... (Gürültüler)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, bir dakika... Annem çok güzel şeyler söylüyor.

MEVLÜDE ÜÇDAĞ – Ben Diyarbakır Annelerinden Mevlüde Üçdağ, Ramazan Üçdağ’ın annesiyim. 1 Haziran 2015’te benim çocuğum Kur’an kursuna giderken... 23 hatim ezberleyen bir çocuk ama maalesef bu HDP, PKK bırakmadı. Şimdi, ikinci okunuyordu, içimden dedim ki: Oğlum burada olsaydı o da şimdi ezan çağıracaktı, ilim irfan öğrenecekti, çoluk çocuğa ders verecekti, tüm Türkiye’yi geliştirecekti, dünyaya örnek olacaktı ama maalesef bu HDP, PKK... En büyük şiddeti onlar yaptılar, şiddete maruz bıraktılar. Çünkü her bir anne evlat, benim olmasa da... Mesela herkes bir anne babanın evladıdır. Kimse şiddete maruz kalmasın. Biz şiddeti kınıyoruz, “Şiddete hayır!” diyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Anneye, annelere uygulanan en büyük şiddet onları evladından ayırmak.

MEVLÜDE ÜÇDAĞ – Evladımı yedi yıl önce benden koparan, götüren partinin yanındayım. Maalesef, halkından, milletinden kaçan partiden ne beklenir? Bak, bizden kaçtılar, annelerin feryadına dayanmadılar; bak, HDP’nin kepengini kapattılar, ofiste şeylerini yürütüyorlar. Maalesef, hiçbir zaman bizi dile getirmediler. Ben buradan Sayın Devlet Bahçeli’ye de, size de, hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum, devlet büyüklerimize çok teşekkür ediyorum çünkü her zaman bizi dile getiriyorlar. Ben burada Diyarbakır milletvekillerinin tümüne -İbrahim Lale olsun, Mehdi Eker olsun, Oya Eronat olsun; hepsine- ayrı ayrı teşekkür ediyorum çünkü hepsi ilk günden beri yanımızdalar, hiç bizi yalnız bırakmadılar; biz de davamızdan vazgeçmeyeceğimiz ölene kadar, yani bir tek evlat dağda kalmayana kadar. Sayın Cumhurbaşkanımız da, burada, İçişleri Bakanımız da her zaman bizi dile getiriyor. Allah, büyüklerimize... Hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyoruz, Allah razı olsun.

Annem, nasılsın?

MUHAMMED CANBEY’İN ANNESİ – Sağ olun. Siz nasılsınız, iyi misiniz?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İyiyim, Allah razı olsun.

MUHAMMED CANBEY’İN ANNESİ – Biz iyi değiliz. Benim oğlum yüzde 70 raporlu. 15 yaşında götürmüşler, hiç haber almadım. Zaten en büyük darbeyi bize HDP vurdu. Ben 45 yaşındayım, yaşımda geldi 45’e; böyle şiddet görmemişim, böyle acı görmemişim. Allah HDP’nin belasını versin!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – En büyük şiddet, en büyük şiddet...

RAMAZAN ÜÇDAĞ’IN ANNESİ – En büyük şiddet, yavrusunu yedi yıl ondan koparıp, dağa götürüp dağa taşınan mahkûm eden. Çocuklarımızın yastığı taşıyor maalesef, döneği de topraktır ama biz evde rahat değiliz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annem...

MEHMET TOKAY’IN ANNESİ – Hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk annem.

SADİYE TOKAY – Ben Sadiye Tokay, Mehmet Tokay’ın annesiyim. 2011’de oğlumu kandırıp dağa götürdüler. Diyorlar ki: “Çocuk kendi iradesiyle gitmiş.” 14 yaşındaki çocuk!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 14 yaşında.

SADİYE TOKAY – Evet. 8’inci sınıf öğrencisinin iradesi ne olur? On yıldır bizi bu kapılarda mahkûm ettiler. Ben Irak’a kadar gittim. Ben 2014’te tekrar Diyarbakır’da eylem başlattım. Maalesef bu hain parti bizi görmezlikten, duymazlıktan geldi; burayı terk edip önümüze gittiler. Bu sene nisan da oğlumun ölümü haberini paylaştılar; maalesef yalandı, yalandı. Öyle yaptılar ki biz buradan kalkalım, mücadelemizi sürdürmeyelim. Allah devletimizden, Sayın Cumhurbaşkanımızdan, Dışişleri Bakanımızdan razı olsun; çocuklarımız için çok büyük bir mücadele veriyorlar. Allah’ın izniyle bu çocuklarımızı almadan buradan kalkmayacağız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah. Biz de sizin yanınızda olacağız.

SADİYE TOKAY – Hani HDP diyor ya: “Biz Kürt’ü temsil ediyoruz.” Yalan atıyorlar; Kürt’ün canını asıl yakan onlardı. Ben de bir Kürt annesiyim; niye bize bir gün destek çıkmadılar, bizi dile getirmediler, gelip “Sizin ne sorunuz var burada?” demediler?

MEVLÜDE ÜÇDAĞ – Onlar Kandil’in vekilleri.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hepsi, hepsi...

SADİYE TOKAY – Ben de Kürt annesiyim. Amaçları...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bu annenin gördüğü şiddetin -on yıldan beri evladından ayrı- yüreğine uygulanan şiddetin daha büyüğü var mı ya?

SADİYE TOKAY – 14 yaşındaki çocuğun ne iradesi olsun?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 14 yaşında, 14 yaşında...

SADİYE TOKAY – 8’inci sınıf öğrencisiydi. Allah hakkımızı bırakmasın.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annem...

FARUK TAŞÇI’NIN ANNESİ – Ben Faruk Taşçı’nın annesiyim; kaçtım, geldim. Sekiz sene önce Faruk gitti. Ben yedi sene önce burada ... eylem yaptırды. Ben bunun için 2 defa Ankara’ya gittim, 2 defa İstanbul’a gittim, Trabzon’a gittim. Ne ses duydum ne bir şey duydum; sağ mı, ölü mü bilmiyorum. Önce Allah’ın, sonra devletin... Başbakanın, Cumhurbaşkanın hepsinin selamı var, ellerinden öperim onların. İnşallah sağ selamet Faruk geri getirilsin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah, inşallah.

FARUK TAŞÇI’NIN ANNESİ – Faruk tek çocuktur. 15 yaşındaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 15 yaşında mı?

FARUK TAŞÇI’NIN ANNESİ – 15 yaşında götürülmüştür. Sekiz senedir ben Faruk’u görmedim, duymadım. İnşallah bulurlar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah annem, inşallah annem.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Evladını da bu gül gibi al inşallah!

DOĞAN GÜGER’İN ANNESİ – 2015’te Diyarbakır’a geldik; akşam oldu, eve gelmedi. O gün bugündür haber alamadık; altı yıl oldu, 7’nci yıla girdi, haber alamadık. Altı yıl bitti, 7’nci yıla girdik, biz bundan haber alamadık. Kandırılmışlar, götürmüşler, PKK götürmüş bunu. Altı yıldır hasretini çekiyorum ben, babası hasta zaten. Hepimizin psikolojisi bozuldu. Allah hakkımızı bırakmasın inşallah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Âmin, âmin, âmin!

DOĞAN GÜGER'İN ANNESİ – HDP “Biz Kürtleri savunuyoruz.” diyor. Hiçbir zaman bizi savunmuyor, yedi senedir bize çekirtiyorlar.

FARUK TAŞÇI'NIN ANNESİ – Bu, Kürt ailesidir; bunlar Kürt çocuklarıdır.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Bunlar Kürt çocukları tabii ki.

FARUK TAŞÇI'NIN ANNESİ – 15 yaşında, tek çocuklarıdır.

BAYRAM ELHAMAN'IN ANNESİ – Ben de dört yıldır evladına hasret kaldım. Ben engelli çocuğumu evde bırakıp geliyorum, annemi bırakıp geliyorum; ne hakları var? En büyük şiddeti bize HDP yaptı, en büyük şiddeti bize gösteren HDP'dir! Devletimiz sağ olsun, devletimiz güçlüdür.

Buradan evlatlarımıza sesleniyorum: Gelin, teslim olun; burada güçlü devletiniz var.

Başta Allah'tan, sonra devletimizden Allah razı olsun. İstiyoruz evlatlarımızı. HDP götürmüştür. Bakın, bizden korktular, kepenkleri kapattılar. Biz onlardan hiçbir şey istemiyoruz, sadece evlatlarımızı istiyoruz. Ben evladımın elini kınalayıp artık askere gönderecektim; işe gitti, ondan sonra yok. Dört yıldır oğluma hasret kaldım, altı ay önce de “Öldü.” diye resmini yayınlamışlar. Ben öldüğüne inanmıyorum kesinlikle. Ölmüşse de cesedini versinler bana; hani, nerede oğlum? Ben oğlumu alacağım. En büyük şiddeti, en büyük zulmü bize HDP yapıyor, annelere yapıyor! Hani kadın hakları, hani çocuklarımızın hakkı, hani annelerin hakkı? Versinler bizim çocuklarımızı; mademki buradan gitmemizi istiyorlar, versinler çocuklarımızı! Biz onlardan hiçbir şey istemiyoruz, sadece evladımızı istiyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Canım annem benim.

BAYRAM ELHAMAN'IN ANNESİ – Tekrar hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Rabb'im tez zamanda evlatlarımıza kavuşmayı nasip eylesin. (“Amin, inşallah!” sesleri) Sizin maruz kaldığımız şiddet en büyük şiddet, en büyük şiddet. Bir annenin, evladından ayrılması görebileceği en büyük şiddettir.

BAYRAM ELHAMAN'IN ANNESİ – Ben hep rüyamda görüyorum, “Anne, kurtar beni; yolun doğrudur, beni ara.” diyor; inşallah da gelecektir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah, inşallah!

AYSUN ARSLAN'IN ANNESİ – Hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk.

AYSUN ARSLAN'IN ANNESİ – Ben Aysun Arslan'ın annesiyim. Yedi yıldır ben de ona hasretim, yedi yıl önce benden koparmıştır HDP. İşte, ben de evladımı almadan buradan gitmeyeceğim. Benim ilk göz ağrım.

...- Kızım gelmiş, çok şükür!

...- Harika, harika! Çok güzel haber!

...- Çok teşekkür ederim. İnşallah bütün bunların başına...

...- İnşallah.

Kızı gelmiş.

...- Kızım gelmiş, çok şükür!

...- Ayşegül Biçer'in oğlu geldi. Ben onu burada görmüşüm.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Geleceğiz; oraya, yanına gelelim.

Annem, Aysun kaç yaşındaydı?

AYSUN ARSLAN'IN ANNESİ – 16 yaşındaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dağa kaçırıldığında, kandırıldığında 16 yaşındaydı.

AYSUN ARSLAN'IN ANNESİ – Evet, 16 yaşındaydı. Yedi yıldır onun hasretini çekiyorum, yedi yıl önce benden koparmışlar evladımı. İşte, en büyük darbeyi HDP bize vurdu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – En büyük şiddet!

AYSUN ARSLAN'IN ANNESİ – En büyük şiddet HDP...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – En büyük ızdırap!

AYSUN ARSLAN'IN ANNESİ – Evet, evet.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Çocukları onların binasından...

...- Kaybettiğimiz yerde çocuklarımızı arıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yavuz'umun annesi...

YAVUZ CAĞMAR'IN ANNESİ – Hoş geldiniz.

Sakarya'da üniversite okuyordu, kandırdılar. Yedi senedir haber alamıyoruz. HDP tarafından kaçırıldı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'ım evlatlarımızla tez zamanda buluşmayı nasip etsin inşallah, yüreklerinizdeki o acılar son bulsun inşallah. Anneler, evlatlarının kokusunu en iyi alanlardır; evlatlarınızın kokusunu bu kapıdan aldığınız için buraya geldiniz.

YAVUZ CAĞMAR'IN ANNESİ – Devletimiz bizi destekliyor...

HABİLE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Kaybettiğiniz yerde arıyorsunuz.

...- Evet, doğru adresteyiz.

BAYRAM ELHAMAN'IN ANNESİ – Tabii, kaybettiğimiz yerde arıyoruz, inşallah da alacağız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah -39 evladımız geri geldi; anneleriyle, babalarıyla buluştuk- Aysunlar, Bayramlar, Yavuzlar, evlatlarımız annelerimizle buluşacak. ("İnşallah!" sesleri)

BAYRAM ELHAMAN'IN ANNESİ – 11 Kasım'da da 8'inci yılımız doluyor. Buradan bütün Türkiye'ye sesleniyoruz: Biz hep tek yürek, tek ses olalım; annelerle mücadele edelim, evlatlarımızı alalım.

...- Desteginizi istiyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah annem, inşallah!

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – Hoş gelmişsiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk.

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – Allah razı olsun, teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Canım annem, hoş bulduk.

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – İnşallah ayağınız uğurlu gelir, bu çocuklar gelir inşallah sizden sonra.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah, inşallah!

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – Rabb'im bu acıyı hiç kimsede bırakmasın, hep bu mutlulukla çocuklarını alsın. Ben aldım Allah'a çok şükür.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok şükür!

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – Çok mutluyum!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok şükür!

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – Allah devletimize zeval vermesin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok şükür! Ne güzel!

BARAN ÖĞRÜNÇ'ÜN ANNESİ – Önce Allah'tan, sonra devletimizden istiyoruz. İnşallah devletimiz de arkamızdadır; çocuğumuza, bize sahip çıkar, herkes geri gelir inşallah, hiç bir kişi orada kalmaz. Bu zalimlere kalmasin inşallah!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah! Âmin, âmin!

...- İyi mi kızınız?

...- Ne diyeyim?

...- Kızınız iyi, değil mi?

...- İyi, iyi, çok şükür.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaç yaşındaydı kaçırıldığında?

...- Kaçırıldığında 14 yaşındaydı, şimdi 22 yaşına girdi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, 14 yaşında bir kız çocuğunu kaçırmıyorlar yani. 14 yaşında, 14 yaşında bir kız çocuğu!

...- Bir de oradan... “Anne, biz 10 kişiyiz; başımızı sıfıra vurduk, bitlendik orada...” Buradan kaldırıyorlar, götürüyorlar sizi; “Özgürlüktür, özgürlük dağdır, böyledir şöyledir...” Çocukları kandırıyorlar, “Ailenize böyle bakıyoruz, böyle şey yapıyoruz...” Kandırıp götürüyorlar. Orada bitlenmişti, saçını sıfıra vurmuşlar; 10 kız... “Anne, biz utanmaktan ölüyorduk.” diyor. 10 kız, saçlarını sıfıra vurmuşlar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 10 kız.

...- Allah büyüktür, Allah onların gözünden çıkarsın inşallah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Âmin, âmin!

...- Teşekkür ederiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah razı olsun!

Annem...

ESMA KOÇ – Hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk!

ESMA KOÇ – Ben Esmâ Koç, Zübeyda Koç'un annesiyim. Hakkâri Şemdinli'den gelmişim. 2013'te 4 HDP, PKK'lı benim kızımı çarşıda kandırdı ve kendi arabalarına attılar; gitti eski Boğazköy'e, PKK'ya teslim etti, sekiz sene oldu. 9 kere ben kendi imkânımla, kendi merakımdan Irak'a gittim, kızımı aradım ama o günden bugüne kadar ben kızımdan ne haber aldım... Bilmiyorum; öldü mü, kaldı mı, ben bilmiyorum. Ne bana gösterdiler ne yerini söylediler. Ben de davacı oldum, şu anda o 4 kişi cezaevindedir. Allah bin kere devletimizden ve adaletimizden razı olsun, müebbet vermiş ama onların hakkı müebbet değil, idamdır! Çünkü ben ölüme kadar kızımın hasretini de çekeceğim...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Oy, annem benim! Oy, annem benim, ellerinden öperim senin.

ESMA KOÇ – İnşallah, Allah'ın izniyle, devletimizin gücüyle çocuklarımız geri gelecek!

.... – İnşallah! Gelecekler Allah'ın izniyle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Zübeyda kaç yaşındaydı?

ESMA KOÇ – 15 yaşındaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 15 yaşındaydı Zübeyda.

ESMA KOÇ – Götürüldüğü gün ayağından ameliyat olmuştu; dikişi vardı, daha dikişi çıkmamıştı benim kızımın. Ama ben diyorum: Kız herkesin namusudur, namus herkesin namusudur. Eğer HDP, PKK’da biraz namus şeref varsa kızları dağa götüremez çünkü kız namustur, şereftir, haysiyettir ama onlarda namus yoktur!

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – “Kız namustur, şereftir, haysiyettir.” diyor ya “Kadın namustur, haysiyettir, şereftir.” diyor.

ESMA KOÇ – Namustur, tabii ki namustur. Aslen namus için bu dünyada yaşıyoruz. Onların ne hakkı var da bizim çocuklarımızı, 15 yaşındaki kızları dağa götürüyor, binlerce yabancı erkeğin içine koyuyorlar? Allah nasıl... Ama onlarda şeref yok, namus yok, haysiyet yok!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kesinlikle.

ESMA KOÇ – Şükürler olsun, bizim devletimiz var!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şeref olsa, namus olsa 15 yaşındaki genç kıızı, 15 yaşındaki çocuğu alıp nasıl götürsün?

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Alıp götürür mü ya? Bunların hepsi ana kuzusu, ana kuzusu bunların hepsi.

ESMA KOÇ – Ama çok şükürler olsun; bizim devletimiz var, bayrağımız var, asker, polislerimiz var, çok şükürler olsun! Allah onları başımızdan eksik etmesin!

ROJİN ÇİFÇİ – Ben Rojin Çiftçi. 2015 yılında PKK tarafından, HDP yandaşları tarafından dağa kaçırıldı. 2017 yılında da ağabeyim onu ararken PKK tarafından evinden zorla çıkarılarak götürüldü, onu vurarak infaz ettiler.

ESMA KOÇ – Şiddeti HDP, PKK bize yapıyor! En büyük şiddeti onlar yapıyor!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annem, bir daha söyle de tüm Türkiye duysun! Bir daha söyle, güçlü söyle, yüksek söyle!

ESMA KOÇ – Ben diyorum: HDP’de, PKK’da ne şeref var ne namus var ne haysiyet var! Eğer HDP’de, PKK’da namus, şeref varsa kızları dağa götüremez, o kadar! Annelere en büyük şiddet uygulayan HDP, PKK’dır; bu kadar!

Allah sizden razı olsun, başımızdan eksik etmesin.

ROJİN ÇİFÇİ – Allah sizden de razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir tanem, tez zamanda... Şehidimize Allah’tan rahmet diliyorum.

Rojhat en kısa zamanda gelsin inşallah evladımız, sizlerle buluşsun.

ROJİN ÇİFÇİ – İnşallah, teşekkür ederiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Zübeyda’mın sen ablası mısın?

ESMA KOÇ – Kardeşi.

ZÜBEYDA KOÇ’UN KARDEŞİ – Kardeşiyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kardeşisin.

ESMA KOÇ – Bu 20 yaşında. O, bundan iki yaş daha büyük.

ZÜBEYDA KOÇ’UN KARDEŞİ – Benim de ablam 2013 yılında 4 PKK yandaşı tarafından dağa kaçırıldı. Daha yeni ameliyat olmuştu, daha ayağındaki dikişler bile açılmamıştı hani hasta hâliyle götürdüler. Biz de sekiz yıldır ablamın hasretini çekiyoruz.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – 13-14 yaşındaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annem...

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – Hoş geldiniz, baş göz üstüne gelmişsiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Baş göz üstüne annem!

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – Allah razı olsun. Benim de oğlum 16 yaşındaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 16 yaşında...

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – 16 yaşındaydı. 2016'da götürdüler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Nerede çocuk hakları, nerede kadın hakları, nerede insan hakları? Nerede?

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – Hani, nerede? İnsan haklarımız nerede? 2016'da çocuğumu götürdüler; o gün orada sakat ettiler, yaktırdılar çocuğumu, üç yıldır hiç haber alamadım. O zaman ağlıyordum, “Gelin, beni götürün.” diyordu. Benim çocuğumu orada sakat ettiler. Üç yıldır ne haber aldım... Öldü mü, kaldı mı, ben de bilmiyorum. Annelik yaptım, babalık yaptım ona; yetimdim benim çocuğum. Orada sakat ettiler, yaktırdılar ayaklarını...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'ım esirgesin!

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – Allah hakkımızı bırakmasın!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'ım tez zamanda Aziz'i sana kavuştursun annem!

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – İnşallah, inşallah!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tez zamanda Aziz'ine kavuşasın.

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – Devletimiz güçlü bir devlettir, inşallah çocuklarımızın hepsini getirir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah, inşallah!

AZİZ DEMİR'İN ANNESİ – Sağ olasın, Allah razı olsun!

...- Geçmiş olsun.

AZİZ DEMİR'İN AĞABEYİ – Teşekkür ederiz, ayaklarınıza sağlık.

...- Sizin kardeşiniz mi?

AZİZ DEMİR'İN AĞABEYİ – Evet, kardeşim.

...- Berabersiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aziz'in ağabeyi misiniz?

AZİZ DEMİR'İN AĞABEYİ – Evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tez zamanda kavuşursunuz inşallah!

AZİZ DEMİR'İN AĞABEYİ – Teşekkür ederiz. Umarım, inşallah! Çok teşekkür ederiz.

HABİBE ÖCAL (Kahramanmaraş) – Allah kavuştursun evlatlarınıza!

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – Hoş geldiniz. Ayağınıza, yüreğinize sağlık!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ayşegül Annen, hoş bulduk.

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – Ben kendi evladımı kazandım, Allah devletimizden razı olsun!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Son geldiğinizden sonra kazandığınız orada...

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – 28 Temmuzda oğlumu aldım çünkü ben ilk gün demiştim “PKK'dan söke söke oğlumu alacağım.” diye ve Rabb'ime şükürler olsun, aldım.

Ben sürekli söylüyorum: Anneler isterlerse evlatlarını geri kazanabilirler. Evlerinde yatıyorlar, evlatlarını bekliyorlar; yok öyle bir şey! Anne, evladı için mücadele edecek ki evlat geri dönsün. Oğlum beni görmüş, duymuş, öyle teslim olmuş, o cesareti almış; “Annem orada ‘Ya zafer ya ölüm.’ dedi, ben de ya öleceğim ya kaçacağım.” demiş ve başarmış. Yani, bizim anneler, babalar olarak evlatlarımızı

kazanmamız lazım. Ya evlatlarımız uyuşturucu batağına düşüyor HDP tarafından ya kandırılarak dağa götürülüyor ya da sokaklarda, affedersiniz, soyтары şekline getiriliyorlar; bunların olmaması için bütün anneler birleşmeli. Aslında sadece evladı dağa gitmiş anneler değil, hepimiz birleşsek PKK terör örgütünü durdurabiliriz, bitirebiliriz çünkü siyasi kolunu bitirirsek PKK'yı da bitireceğimize inanıyorum. Ama nerede? Evlerinde yatıyorlar. Çağrıda bulunuyoruz, yok; iknaya gidiyoruz, yok. Ya, ben kendi canımı kaybettikten sonra yaşamının hiçbir manası yok ki. Bana diyorlardı ki: "Orada çok bağırıyorsun, evladını öldürecekler." Öldürsünler! Risk almadan zafer olmaz!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bravo!

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – Yani ben onu yaptım, üstlerine üstlerine gittim ve evladımı kazandım. Şu anda da burada olma sebebim: Vatanım ve bayrağım için, diğer tüm evlatları kazanmak için buradayım. Sonuna kadar da kararlıyız; tek bir evlat, tek bir terörist kalmayana kadar bu mücadele devam edecek benim için.

...- İnşallah, Allah razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Canım annem, Allah'ım razı olsun!

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – Sizlerden de inşallah!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben bütün annelerimize çok teşekkür ediyorum. Bütün annelerimize...

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – Sayın Vekilim, ben sizin huzurunuzda da Oya Hanım'a çok teşekkür ediyorum; oğlum gittiği günden beri bana sahip çıktı, daha eylem yoktu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah razı olsun. Oya ablamız sadece Diyarbakır'da değil, Mecliste de hepimizin ablası; Allah işini rast getsin. O bir şehit annesi; 17 yaşında bir evlat Diyarbakır meydanında atılan bombayla şehit edilmiş. Oya Eronat ablamın, yürekli kadının ben de duruşunu, sizlere olan ilgisini, muhabbetini... Tüm Diyarbakır milletvekillerimizle birlikte, valiliklerimiz, kaymakamlıklarımızla birlikte gösterdikleri çaba için çok teşekkür ediyoruz.

...- Allah razı olsun.

MUSTAFA BİÇER'İN ANNESİ – Hepimiz onun evlatlarıyız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İçişleri Bakanımıza, Sayın Cumhurbaşkanımıza yürekli annelerimize destek verdikleri için anneler olarak biz çok teşekkür ediyoruz.

Bugün, biz Diyarbakır'a Kadına Yönelik Şiddeti Araştırma Komisyonu heyeti olarak milletvekillerimizle birlikte geldik ve Meclisimizde yapmış olduğumuz toplantılarda Komisyonumuza davet ettiğimiz misafirlerimizi dünyadaki şiddetin bütün unsurlarını araştırıp, bakıp, bulup neden ve nasıl olduğunu tespit etmek isterken özellikle şiddetin özelinde kadına yönelik şiddeti masaya yatırdık. Bizim elimizde, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için Anayasa'mız, yasalarımız, birçok yazılı metnimiz, politika belgelerimiz, belgelerimiz var. "Uygulamadan kaynaklanan aksaklıklar var mı?" diye saha ziyaretlerimizi yapıyoruz son bir haftadır. Dün, Antep'teydik; Antep'te, kadınlarımıza yönelik şiddeti önlemek için hangi tedbirlerin alındığını, yerel yönetimlerin bu konuda neler yaptığını yerinde izledik; aynı zamanda, mülteci kadınlar için, şiddete maruz kaldıktan sonra yapılan çalışmaları, şiddete maruz kalmamaları için verilen eğitimleri yerinde gördük. Bugün Diyarbakır'dayız ve bir kez daha, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için Diyarbakır Valiliğimizin, kaymakamlıklarımızın, belediyelerimizin yapmış olduğu çalışmaları yerinde inceledik; ŞÖNİM'lerimize gittik, adliye ve kolluk kuvvetlerimizin yapmış olduğu çalışmaları yerinde gördük.

Bugün, özellikle, Diyarbakır ziyaretimizin en önemli sebebi... "Kadına şiddete hayır!" diyen bütün kadınları Diyarbakır Annelerinin yanına davet ediyorum; "Kadına şiddete hayır!" diyen bütün sivil toplum örgütlerini, "Kadına karşı şiddete hayır!" diyen bütün siyasi partileri Diyarbakır Annelerinin yanına davet ediyorum.

En büyük şiddet, bir anneyi evladından ayırmak; bir evladı annesinden, babasından, ailesinden ayırmak. Anne olan bilir; yüreği ağlar, ciğeri ağlar ve kalbi durur annenin evladı için. Biraz evvel benim annem dedi ki: “Evlat candır.” Siz bir canı candan ayırabilir misiniz? İşte, evladını annesinden ayıran, anneyi evlattan ayıran bu terör örgütünün, bu terör örgütünün zihniyeti partinin annelerimize uygulamış olduğu, kadınlara uygulamış olduğu en büyük şiddettir; işte, bunun önüne geçmek için de bizler bir kez daha Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Amacıyla Kurulan Komisyon üyeleri olarak, heyet olarak Diyarbakır Annelerimizin yanındayız.

Şimdi, 778’inci gününde annelerimiz nöbetini tutuyor ve 39 evladımız annesiyle, ailesiyle buluştu.

Hepinizin dikkatlerine sunmak istiyorum: Bakın, daha çocuk yaşta, 12 yaşında, 13 yaşında, 14 yaşında, 15 yaşında, 16 yaşında, 17 yaşında kız çocuklarımız, erkek evlatlarımız dağa kaçırılıyor; 15 yaşından küçük 12 kız çocuğumuzu dağa kaçırıyorlar, kandırıyorlar ve annelerinden ayırıyorlar. Onlar daha annelerinin kuzusu, annelerinin yavrusu onlar. Siz anneyi evlattan, evladı anneden nasıl ayırırsınız? Bu şiddete hangi yürek dayanır, hangi can dayanır? 18 yaşından küçük evlatlarımızın sayısına baktığımızda... Bunlar daha çocuk, bunlar daha genç kız, genç erkekler. Okul yaşındaki çocuklarımızı dağa kaçırarak maruz bıraktıkları şiddeti, oradaki istismarları... Bütün insan hakları savunucularının, çocuk hakları savunucularının ve bütün kadın hakları savunucularının buraya gelip bu eyleme katılmaları lazım.

Babalarımızı, annelerimizi, ben bugün nöbete gelen bütün anne ve babaları canıgönülden kutluyorum. Uğramış oldukları şiddete karşı biz onların yanındayız; dün olduğu gibi, bugün olduğu gibi yarın da onların yanındayız.

Şu ana kadar toplamda 239 evlat kaçırılmış, kandırılmış, annesinden babasından uzaklaştırılmış ve şiddete maruz kalmış, cinsel istismara maruz kalmış evlatlarımız var. Bunun için, mücadelelerine ortak olmak adına Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Amacıyla Kurulan Komisyon heyeti olarak annelerimizin yanındayız.

15 yaşından küçük 37 evladımız var, bunların 12’si kız çocuğu; 12 yaşında, 13 yaşında, 14 yaşında bu kız çocukları. Bunlara uyguladıkları şiddeti siz nasıl görmezden gelirsiniz? 18 yaşında 93 evladımız kaçırılmış, kandırılmış; annesinden, babasından, ailesinden uzak konmuş, şiddete maruz kalmış, cinsel istismarlara maruz kalmış. Bunların uğradığı şiddeti nasıl görmezden gelirsiniz?

18 yaşından büyük 146 evlat kandırılarak dağa kaçırılmış ve annelerimiz nöbetlerini tutuyorlar. 237 ailenin 8’i asker ve 1’i de polisti. Bunlardan biri de benim Malatyalı hemşehrim, evladım; o annenin yüreğinin yangını, kardeşlerinin yüreğinin yangını bizzat yaşayan insanlardan birisiyim. O anneye uygulanan şiddeti siz nasıl affedersiniz, siz nasıl görmezden gelirsiniz?

Kadına yönelik şiddet, evet, hepimizin önlemesi gereken şiddet. Kadına yönelik şiddet için hepimiz yasal düzenlemelere çok sağlam şekilde, sınıksız sarılıyoruz ve uygulamayı, yerinde görmeyi hep birlikte yapıyoruz ama kadına yönelik şiddeti Diyarbakır Annelerinden asla ayrı tutamayız.

Biraz evvel annemiz söyledi: “PKK’nın yaptığı, HDP’nin yaptığı, annelere, kadına en büyük şiddettir.” Annelerimiz bugün niye HDP’nin kapısında oturuyor? Çünkü anneler, evlatlarının kokusunu alırlar, evlatlarının kokusunun nerede olduğunu bilirler; o vesileyle, HDP’nin kapısından, bu kapıdan evlatlarının kandırıldığını, kaçırıldığını biliyorlar. İşte, kadına yönelik şiddeti hepimizin durdurması için, tüm Türkiye’de ve dünyada durdurmak için büyükelçilerin ve siyasi partilerin hepsinin buraya ziyarete gelmesi lazım. İnsan haklarından dem vuranlar, demokrasiden dem vuranlar, hukuktan dem vuranlar önce insan haklarının ihlal edildiği, kadın haklarının ihlal edildiği, çocuk haklarının ihlal edildiği bu çadıra gelmeli, bu acıyı görmeli, bu şiddete hep birlikte “Dur!” demeli! Diyarbakır’a gelip bu çadırı ziyaret etmeyenleri şiddetle kınıyorum ve siyaset ayrımı yapmaksızın herkesin de kadına yönelik şiddete “Dur!” demek için burada olması gerektiğini bir kez daha ifade ediyorum.

Şırnak'ta, İzmir'de, Hakkâri'de, Van'da, Muş'ta, Berlin'de evlat nöbeti tutan bütün annelerimize, bütün babalarımıza ben sevgilerimi, saygılarımı, hürmetlerini sunuyorum ve onların yürekli duruşu için canıgönülden tebriklerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımıza, İçişleri Bakanımıza, milletvekillerimize bu güçlü duruşu sağladıkları için, güçlü destek verdikleri için... Kadına yönelik şiddetle nasıl "Dur!" demek için mücadele edildiye annelerimize uygulanan şiddete "Dur!" demek için de çok güçlü destek verilmekte. Ben, bu vesileyle, bir kez daha Diyarbakır annelerimizi yürekli duruşlarından dolayı tüm milletvekili arkadaşlarım adına, kızlarımız...

Kaç yaşındaydı Zübeyda kaçırıldığında?

ZÜBEYDA'NIN ANNESİ – 13 yaşındaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 13 yaşında Zübeyda kaçırılıyor arkadaşlar; bu mudur çocuk hakları, bu mudur kadın hakları? 13 yaşında bir kız çocuğu dağa kaçırılıyor, kandırılıyor. 13 yaşındaki çocuğun hangi iradeyle dağa gidebileceğini düşünüyorsunuz? Dolayısıyla, kandırılan bu çocuklarımıza uygulanan zulme, cinsel istismara, yapılan şiddete hep birlikte, tüm Türkiye olarak "Dur!" dememiz gerekiyor. En kısa zamanda evlatlarımızın, annelerine, babalarına, kardeşlerine kavuşmasını temenni ediyorum.

Her birinizi sevgi, saygıyla selamlıyorum. Teşekkür ediyorum.

...- Başkanım, babalara...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Babalarımıza gidiyoruz.

Babalarım, Allah'ım sizlere sağlık versin. O güçlü babalara çok teşekkür ediyorum. ("Sağ olun, Allah razı olsun!" sesleri)

Babam, ellerinizden öpüyorum.

FATİH DEMİR'İN BABASI – Sağ olasin, Allah sizden razı gelsin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaç yaşında evladımız, Fatih?

FATİH DEMİR'İN BABASI – 16 yaşında.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 16 yaşında kaçırıldı? Buna yürek dayanır mı ya?

FATİH DEMİR'İN BABASI – Altı senedir hayatımı zindan ettiler ama bu Kandil kapısı kapandı, Allah'ın izniyle diğer Kandil kapısı da kapanacak.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah!

FATİH DEMİR'İN BABASI – Altı senedir her şeyimi... Bizim yerimizde olan ne olacaktı? Siz kendinizi bizim yerimize koyun. Burada, Türkiye'de, Avrupa'da bir köpek ölüyor, yıllarca medyaya veriyorlar ama maalesef kimse bizi görmüyor burada. Allah razı olsun, Cumhurbaşkanı geliyor buraya, hanımı geliyor buraya, bütün şehirlere gidiyor; muhalefet bizi görmüyor. Biz siyaset için burada değiliz ha, biz siyaset için burada değiliz; biz canlarımız için buradayız. Bizim ne gece ne gündüzümüz var. Üç senedir -bakın, üç seneye girdi- biz bu çadırdan kalkmadık. Eğer evlat acısı olmasa kim bu çadırda durabilir? Kimse durabilir mi?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hiç kimse duramazdı o zaman.

FATİH DEMİR'İN BABASI – Bu hastalık geldi, geçti; bayram geldi, geçti; sürekli buradayız, ayrılmıyoruz ve ölünceye kadar, bu canda nefes oluncaya kadar şu canı bırakmayacağız. Allah'a, devletimize güveniyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Biz size güveniyoruz; siz varsanız devlet var, siz varsanız millet var.

FATİH DEMİR'İN BABASI – Kimse bu bayrağı indiremez.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah’ın izniyle!

FATİH DEMİR’İN BABASI – Süre bitti, kim bekletiyor katil Esed’i? Amerika, Rusya, Fransa. Namus gitti, can gitti, ülke gitti; hâlâ daha o koltuktan kalkmıyor ama hep Amerika oyun ediyor! Ne hakları var benim oğlumu götürüp de Amerika’ya teslim ediyorlar, ne hakları var? Gece silahlı, gündüz külâhlı. Bu HDP, kendi... İradeyle mi oraya gitmiş? Fırsat bilerek bölgeye geliyor, diyor ki: “Bu sandıklardan bu kadar oy çıkmazsa vay hâlinize!” Vatandaş ne yapsın? Yani, bugün hâlen de o Mecliste oturuyorlar. Diyorlar ki: “Partiyi kapatalım.” Partiyi kapatmak bir çözüm değil; 2 harf, 3 harf değiştiriyor. Başka var mı? Yine aynı atı sürdürüyorlar ama bunların kaynaklarını keseceksin. Yani, bunlar canımızı yaktı. Allah’ın keremine şükürler olsun; devletimizden, Allah bin kere Cumhurbaşkanımızdan razı olsun, 32 evladımıza kavuştuk. O hayalle buradayız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 39 oldu.

FATİH DEMİR’İN BABASI – 39 oldu da...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Darısı Fatih’e babam.

FATİH DEMİR’İN BABASI – Teşekkür ediyoruz, Allah razı olsun!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sağ olasın, Allah’a emanet.

Babam...

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Babam, salamünaleyküm.

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Aleykümselam. Hoş geldiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yürekli babalarım, Allah razı olsun sizden.

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Allah sizden de razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annelerimize destek olmak, babalarımıza destek olmak bizim boynumuzun borcu.

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Allah razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah sizlerden razı olsun. Çok teşekkür ediyorum. İyi ki oturdunuz burada.

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Desteklerinizden dolayı, geldiğiniz için çok çok teşekkür ederim.

Yüce Rabb’im, Türkiye Cumhuriyeti devletine, güvenlik güçlerine, polislerimize zeval vermesin, milletimize zeval vermesin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Âmin, âmin!

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Bizler, Diyarbakır Anneleri hep birlikte burada dünyaya karşı haykırıyor; özellikle İsrail’e, Amerika’ya, İngiltere’ye, Fransa’ya, Rusya’ya karşı haykırıyor, evlatlarını istiyor, hakları olan hakkı istiyor.

Bu evlatlar kolay kolay büyütülmüyor, kolay meydana gelmiyor bu evlatlar. Ben bunu çobanlıkla büyüttüm ve gurur duyuyorum ama maalesef, siyasi partinin, sözde Halkların Demokratik Partisinin kandırdığı çocuk bu. Ona ilaç içirip götürdüler, bu binadan götürdüler. Yedi yıldır peşindeyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah’ım en kısa zamanda Doğan’ı sana kavuştursun. Bütün dualarımız seninle.

DOĞAN GÜGER’İN BABASI – Allah razı olsun!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bütün dualarımız seninle.

DOĞAN GÜGER'İN BABASI – Allah'tan umudum budur: Bütün çocukları o dağlardan indireceğiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah, Allah'ın izniyle.

DOĞAN GÜGER'İN BABASI – Benim oğlum tek değil. Bütün çocukları indireceğiz Allah'ın izniyle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah izin versin inşallah.

DOĞAN GÜGER'İN BABASI – Teşekkür ederim, geldiğiniz için sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Babam, Allah razı olsun, sağ olun.

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Sayın Vekilim, hoş gelmişsiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gülcan'ın babası...

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Gülcan'ın babasıyım, evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk babalarım.

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Sayın Vekilim, kızım 2015 seçimlerinde Adana'da ikamet ediyordu. O zaman, 2015 seçimlerinde -haziran seçimleri vardı, yanılmıyorsam- malum partinin şu anda bir üyesi olan Meral Daniş Beştaş o zaman Adana'nın adayydı. “Seçim çalışmaları yürütürüm.” diye sokak aralarında evlere girerek... 2015'te Adana'da ne kadar çocuk gitmişse baş sorumlusu Meral Daniş Beştaş'tır! Kızımız gittikten sonra ben oradan, tabii ki, Adana'dan ayrılmak zorunda kaldım, Van'a göçtüm. Gittikten sonra tabii ki bizim ailevi sorunlarımız da oldu. Eşime, kızım yüzünden ... teşhisi konuldu; yüzde 80 rapor aldı, şu anda yeşil reçetelerle yaşayan bir insandır.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gülcan kaç yaşındaydı?

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Gülcan 18 yaşındaydı Sayın Vekilim.

Yani maddi, manevi bizi yıktılar. Maddiyatın peşinde değilim, maneviyatın peşindeyim, ben kızımın peşindeyim. HDP tarafından kandırılıp dağa götürülen, giden bütün çocuklara buradan da tekrar seslenmek istiyorum: Gelsinler, devletin güvenlik güçlerine teslim olsunlar.

Burada bana dokunan bir şey daha var: Bu ülke hepimizindir. Evet, ben bir Kürdüm, aslımı kaybetmiyorum, Kürtlüğümden de gurur duyuyorum, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan da onur duyuyorum, iyi ki bu ülkede yaşıyorum ama Ulu Önder'imiz Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu partinin, şu anda üstünde bulunan yönetiminin ülkemize, askerimize, Mehmetçik'imize kurşun sıkan PKK terör örgütünün siyasi kolu olan HDP'yle kol kola yürümesi çok zoruma gidiyor, benim çok zoruma gidiyor. Yani benim askerime, benim polisime, benim güvenlik güçlerime, benim korucuma silah sıkacak; ben de bu ülkenin partisiyim, bu ülkeyi kuran bir partinin başındayım, ben kalkıp da onlarla kol kola gezeceğim(!) Gerçekten benim zoruma giden budur.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kesinlikle katılıyorum babam.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Katılıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'ım Gülcan'ı tez zamanda sana kavuştursun, bize kavuştursun.

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Âmin, âmin!

Allah başta Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan, İçişleri Bakanımız Sayın Soylu Bey'den, bu mücadeleyi askerî olarak yürüten Savunma Bakanımız Sayın Hulusi Akar Bey'den, Jandarma Genel Komutanımız Sayın Arif Çetin Bey'den bin sefer razı olsun.

...- Allah devlete zeval vermesin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Canım babam.

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Allahu Teala bu devleti başımızdan eksik etmesin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Âmin!

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Bir olacağız, beraber olacağız!

...- İnşallah!

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Bu ülkeyi... Emperyalist güçlere şu anda hangisi vekâlet yapıyorsa biz onlara katılmayacağız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kesinlikle, kesinlikle babam!

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Benim de başım gözüm üstüne gelmişsiniz.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Allah razı olsun!

...- Allah tez zamanda kavuştursun!

GÜLCAN BİÇER'İN BABASI – Allah razı olsun!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Canım babam...

YAVUZ CAĞMAR'IN BABASI – Hoş geldiniz, sefa getirdiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Babam, kaç yaşındasın sen?

YAVUZ CAĞMAR'IN BABASI – Ben 75 doğumlu olarak şu anda 46 yaşındayım. Ben Yavuz Cağmar'ın babası Nihat Cağmar.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Yavuz'un annesi arkadaydı.

YAVUZ CAĞMAR'IN BABASI – O, arkadaydı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gördüm, annesiyle konuştum.

YAVUZ CAĞMAR'IN BABASI – Bunu Sakarya Üniversitesinden alıp götürdüler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Öyleymiş.

YAVUZ CAĞMAR'IN BABASI – Ben o arada güvenlik korucusuydum. Benim evladımı bilinçli bir şekilde benden aldılar, götürdüler; Allah onların belasını versin! Biz buradaki bütün büyük babalarımıza ve devlet başı olanlara çok çok teşekkürlerimizi sunuyoruz, Allah razı olsun onlardan çünkü böyle bir imkânı elimize verdiler. Biz sizin desteğinizle şu anda buradayız; Allah'ın izniyle çocuklarımıza kavuşacağız, bütün kandırılmış çocuklar geri gelene kadar da buradan adımımız atmayacağız.

Teşekkür ederim, Allah razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'ım tez zamanda evlatlarınızı size kavuştursun inşallah.

...- Âmin, âmin!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evladın bir dişi ağrıdığında sabaha kadar nöbet tutuyoruz, bir başı ağrıdığında sabaha kadar nöbet tutuyoruz. Evlat senden ayrıldığında gelip bu çadırda nöbet tutmak senin için çok yürekli bir davranış kıymetli babam, Allah senden razı olsun.

YAVUZ CAĞMAR'IN BABASI – Allah sizden de razı olsun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

MEHMET OKAY'IN BABASI – Sayın Vekilim, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hoş bulduk babam, Allah razı olsun.

MEHMET OKAY'IN BABASI – 2011'de kandırarak çocuğumu dağa götürdüler, şimdi ölüm haberini vermişler, ölüm haberini...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İsmi ne?

MEHMET OKAY'IN BABASI – Mehmet Okay. Çocuğumun ölümünün haberini vermişler. 2014'te biz yine eyleme başladık ancak...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii, sizi eylemden vazgeçirmek için bunu yapıyorlar.

MEHMET OKAY'IN BABASI – Evet ama yılmayacağız, mücadelemizi sürdüreceğiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'ım tez zamanda bu evlatlarımı size kavuştursun.

MEHMET OKAY'IN BABASI – Sağ olasin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sizin bu yürekli duruşunuzun karşılığını, mükâfatını versin babam inşallah!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah razı olsun, teşekkür ederim, sağ olasin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah babam.

MEHMET OKAY'IN BABASI – Sağ olasin.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'a emanet ol.

MEHMET OKAY'IN BABASI – Bize duacı olun, yeterli.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Siz de bize duacı olun.

MEHMET OKAY'IN BABASI – Sağ olasin, Allah razı olsun.

FARUK TAŞÇI'NIN ANNESİ – Yedi sene önce ... burada da eylem yaptırdım. Faruk için, kuzum için gelmişim. “Kuzum, konuşacaksın ha! Başbakanın yanına gideceksin...” Tek çocuktur... “Başbakana gideceksin. İnşallah Faruk Bey'e...” Bu eylemi önce...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Annem, o gözünün yaşını Rabb'im evladımızla buluşturarak sevinç gözyaşlarına dönüştürsün inşallah.

FARUK TAŞÇI'NIN ANNESİ – İnşallah! Birlikte.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bizler de mutlu olalım, sizlerle beraber mutlu olalım.

FARUK TAŞÇI'NIN ANNESİ – İnşallah! Beraber, birlikte.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Âmin, âmin! İnşallah, inşallah!

Annelerim, cümleten selamünaleyküm.

...- Haydi, baş göz üstüne.

...- Allah'a emanet olun!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Allah'a emanet!

Kapanma Saati: 15.44

